

**Rozmowa z wiceminister
Małgorzatą Jarosińską-Jedynak**
str. 4–7

**Rynki zagraniczne
szansą na rozwój**
str. 14–15

**Program PBU
dla Ukrainy**
str. 38–39

w Centrum

Magazyn Projektów Europejskich

ISSN 2545-1383 **Nr 2/2022**

Słowo wstępne
str. 3

WYWIAD

Nowa perspektywa finansowa na lata 2021–2027
str. 4–7

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Doświadczenie mentorów w projektach
str. 8–11

HORYZONT EUROPA

Plany równości płci
str. 12–13

INTELIGENTNY ROZWÓJ

Rynki zagraniczne szansą na rozwój
str. 14–15

WIEDZA EDUKACJA ROZWÓJ

Wsparcie dzieci i młodzieży w czasie kryzysu psychicznego
str. 16–17

Dotknij świata książek
str. 18–19

Dostępność szansą na rozwój
str. 20–23

Rozwój kompetencji z POWER-em
str. 24–27

Zamiast przemocy
str. 28–29

FUNDUSZE EUROPEJSKIE W REGIONACH

Wsparcie dla uchodźców
str. 30–35

WSPÓŁPRACA TERYTORIALNA

Międzykulturowa integracja
str. 36–37

Program PBU dla Ukrainy
str. 38–39

Projektowe inspiracje
str. 40–41

Szpital na Mazowszu idą odważnie w przyszłość
str. 42–43

Zwalczanie zmian klimatycznych w regionie Morza Bałtyckiego
str. 44–45

Zachowanie bioróżnorodności Karpat
str. 46–47

EKSPERT RADZI

Reguły udzielania zamówień publicznych
str. 48–49

fot. CPE

Szanowni Państwo,

najnowszy, wiosenny numer „w Centrum” jest już do Państwa dyspozycji. Serdecznie Państwa zapraszam do lektury wywiadu z wiceminister funduszy i polityki regionalnej – Panią Małgorzatą Jarosińską-Jedynak. Kontynuujemy serię rozmów z kluczowymi osobami, odpowiedzialnymi za planowanie i wdrażanie programów opartych na Funduszach Europejskich.

Bieżący numer poświęcony jest w dużej mierze problemom społecznym, które niestety nawarstwiają się. Wierzmy w nowe pokolenia, w ich kreatywność i przedsiębiorczość. Niech ten rok młodości będzie zwrotnym dla wielu nowych karier czy przedsięwzięć biznesowych. Mamy nadzieję, że dostępność funduszy z nowej perspektywy 2021-2027 będzie się stale zwiększać, co przełoży się na kolejne impulsy rozwojowe.

Opisujemy także dalsze przykłady działań pomocowych dla Ukrainy. Ta wojna niestety

jeszcze się nie kończy... Społeczność ukraińska organizuje marsze wdzięczności dla Polaków. Takie wydarzenia wzruszają, ale oczywiście wszyscy byśmy chcieli, aby ten dramat przeszedł już do historii.

Jednocześnie przedstawiamy Państwu ciekawe przykłady projektów z różnych programów, także transgranicznych. Gratulujemy beneficjentom funduszy interesujących rezultatów! Może zaplanujecie Państwo swoje letnie urlopy z myślą o nowych szlakach rowerowych czy nowych, udostępnionych dzięki Funduszom Europejskim, atrakcjach turystycznych. Mimo trudnego okresu życzę Państwu oczywiście udanego lata – może pod gruszą, może pod lipą, jak czynił nasz słynny poeta, a może pod palmami...

DR LESZEK BULLER
dyrektor Centrum Projektów Europejskich

fot. Portal Gov.pl

**Rozmowa z wiceminister
funduszy i polityki
regionalnej Małgorzatą
Jarosińską-Jedynak**

Nowa perspektywa finansowa na lata 2021–2027

Umowa Partnerstwa (UP) to najważniejszy dokument, określający, na co zostaną przeznaczone Fundusze Europejskie w Polsce w nowej perspektywie budżetowej na lata 2021-2027. Łączy cele rozwojowe Polski z wyzwaniem Unii Europejskiej. Na jakim etapie są negocjacje UP z Komisją Europejską (KE)?

Prace nad dokumentami programowymi na nową perspektywę 2021-2027 są bardzo zaawansowane. Rząd przyjął i przekazał Komisji Europejskiej projekt UP. Jesteśmy już po serii spotkań w ramach formalnych negocjacji. Aktualnie zapadają po stronie KE oraz polskiego rządu, który w negocjacjach jest reprezentowany przez ministra funduszy i polityki regionalnej Grzegorza Pudę, rozstrzygnięcia dotyczące kwestii wymagających ostatnich wyjaśnień. Spodziewamy się, że w połowie roku osiągniemy porozumienie w negocjacjach.

Do Polski ma trafić ponad 4,4 mld euro z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji (FST). Fundusz ma pomóc ograniczyć negatywne skutki społeczne, gospodarcze oraz środowiskowe transformacji energetycznej. Na jakim etapie znajdują się prace nad uruchomieniem w Polsce środków z Funduszu Sprawiedliwej Transformacji i które regiony mogą liczyć na wsparcie z FST?

W wyniku dotychczasowych negocjacji z KE potwierdzono, że dostęp do środków FST uzyskają województwa: śląskie, wielkopolskie, dolnośląskie, łódzkie i małopolskie. To województwa obecnie najbardziej narażone na skutki transformacji energetycznej, którą dzięki wykorzystaniu m.in. dostępnych środków UE chcemy uczynić nie tylko kompleksową, ale i sprawiedliwą. Jak szacuje KE, transformacja energetyczna będzie kosztować nasz kraj aż 240 mld euro. Do dyspozycji polskich regionów z FST będzie ponad 3,8 mld euro.

Warunkiem ubiegania się o środki z FST jest przygotowanie terytorialnych planów sprawiedliwej transformacji. Plany pokazują, jak regiony widzą swoją transformację energetyczną oraz w jaki sposób za pomocą środków z FST chcą zwalczać jej negatywne skutki i osiągać założone cele klimatyczne. Wdrażanie FST odbywać się będzie poprzez programy regionalne. Każde z pięciu województw przekazało już do KE projekt swojego programu regionalnego z załączonym terytorialnym planem sprawiedliwej transformacji. Obecnie oczekujemy na uwagi KE do tych programów.

W związku z nową perspektywą finansową UE na lata 2021-2027 samorządy niektórych województw

podpisały już kontrakty programowe z rządem RP (dokumenty, które określają kierunki i warunki dofinansowania programów regionalnych, również w zakresie planowanych przedsięwzięć). Czy może Pani przybliżyć naszym czytelnikom ten temat (m.in. które województwa podpisały kontrakty, a także w jakiej wysokości są to środki)?

Kontrakty programowe zawierają wzajemne zobowiązania rządu oraz samorządu. To w kontraktach programowych znajdzie odzwierciedlenie podział m.in. tzw. rezerwy programowej, czyli 25 proc. środków z całej puli polityki spójności zarządzanych z poziomu regionalnego. Możliwość rozdzielenia tej puli pozwala nam m.in. zabezpieczyć województwa dolnośląskie i wielkopolskie, które w obecnej perspektywie finansowej UE zaklasyfikowane zostały do kategorii tzw. „regionów przejściowych”, czyli regionów, których poziom PKB per capita znajduje się w przedziale 75-100 proc. średniej UE. Dostały one w ramach podziału rezerwy programowej proporcjonalnie więcej środków niż z pierwotnej puli 75 proc. alokacji, co pozwoli w jakimś stopniu ograniczyć niedogodności związane z koniecznością ponoszenia większego wkładu własnego przez beneficjentów. Dotyczy to również regionu stołecznego (wydzielonej części województwa mazowieckiego), który statystycznie plasuje się już w kategorii regionów lepiej rozwiniętych, czyli osiągających powyżej 100 proc. średniej PKB per capita w skali całej UE.

Kontrakty programowe będą zawierać również wykaz przedsięwzięć priorytetowych,

finansowanych w ramach programu regionalnego. Do połowy maja kontrakty programowe zostały podpisane dla siedmiu województw: lubelskiego, łódzkiego, opolskiego, podkarpackiego, podlaskiego, świętokrzyskiego oraz wielkopolskiego. W najbliższym czasie należy spodziewać się kolejnych podpisanych kontraktów.

W dniach 26-30 czerwca 2022 roku w Katowicach odbędzie się Światowe Forum Miejskie (WUF) – największe i najważniejsze wydarzenie na świecie poświęcone rozwojowi miast. Pod jakim hasłem odbędzie się tegoroczne wydarzenie?

Hasło WUF11 „Zmieniamy nasze miasta dla lepszej przyszłości” nabrało zupełnie innego znaczenia w kontekście wojny w Ukrainie. Dlatego na nasz wniosek do programu WUF11 został dopisany temat odbudowy miast po konflikcie zbrojnym. Po raz pierwszy WUF odbędzie się w Europie Środkowo-Wschodniej. To ogromne wyróżnienie dla Polski. Mamy piękną historię do opowiedzenia światu, historię transformacji naszych miast – od mrocznych lat komunizmu do nowoczesnych, tętniących życiem metropolii. Taką drogę przeszły właśnie Katowice i inne polskie miasta. Ambicją Polski jest to, by nie była to zwykła konferencja. WUF11 będzie czymś więcej niż kolejnym spotkaniem białych kołnierzyków. Oficjalne rozmowy są ważne, ale my stawiamy na wydarzenie, na którym pokażemy najnowsze trendy, wyzwania i rozwiązania. Dążymy też do tego, by WUF11 był najbardziej dostępny ze wszystkich dotychczasowych edycji.

fot. Adobe Stock

fot. Adobe Stock

Na jakim etapie są przygotowania do Światowego Forum Miejskiego (WUF)? Czy Pani niedawna wizyta w siedzibie ONZ w Nowym Jorku miała związek z WUF?

Przygotowania do WUF11 przebiegają zgodnie z planem. Mamy już podpisane kluczowe umowy oraz wybranego operatora logistycznego wydarzenia – Międzynarodowe Targi Poznańskie. Z końcem maja przejęliśmy Międzynarodowe Centrum Kongresowe, aby rozpocząć prace nad infrastrukturą potrzebną do przeprowadzenia konferencji w najwyższym standardzie. Misja techniczna UN-Habitat, która odbyła się w kwietniu, pozytywnie oceniła stan przygotowań, w szczególności poziom bezpieczeństwa wydarzenia. Spotkanie Wysokiego Szczebla Zgromadzenia Generalnego ONZ na temat Nowej Agendy Miejskiej stanowiło kolejną okazję do dwustronnych spotkań i zaproszenia na wydarzenie w Katowicach. Sukcesem okazała się sesja specjalna "Road to Katowice", która umożliwiła zaproszenie na WUF11 przedstawicieli wszystkich krajów zrzeszonych w ONZ.

Podczas sesji poświęconej politykom miejskim na WUF zaprezentowana zostanie polska Krajowa Polityka Miejska 2030 (KPM 2030) – najważniejszy dokument strategiczny, dotyczący polityki miejskiej w naszym kraju na najbliższe lata. Jakie efekty przyniosły konsultacje publiczne projektu KPM 2030?

Efekty naszych prac i konsultacji KPM 2030 będziemy prezentować podczas WUF11. Prace

nad aktualizacją Krajowej Polityki Miejskiej prowadzone są od jesieni 2020 roku, kiedy na jednym ze spotkań Krajowego Forum Miejskiego zaprezentowano „Założenia do aktualizacji KPM”. Na ich bazie przygotowano projekt dokumentu, który poddano szerokiej debacie oraz konsultacjom. Otrzymaliśmy prawie 500 uwag, z których ponad połowę zgłosiły miasta i korporacje samorządowe. Wśród samorządów, oprócz uwag czy propozycji uzupełnień, pojawiły się liczne głosy poparcia dla rozwiązań przedstawionych w KPM 2030. Równolegle z konsultacjami społecznymi prowadzony był dialog i uzgodnienia międzyresortowe. W toku uzgodnień i szczegółowych konsultacji odbywały się spotkania bilateralne między resortami, które pozwalały na wypracowanie kompromisowych zapisów. Resorty odniosły się do dokumentu, formułując do niego uwagi i uzupełnienia, włączając się tym samym aktywnie w nadawanie dokumentowi finalnego kształtu. KPM 2030, który zaprezentujemy podczas WUF11, będzie z pewnością skuteczną pomocą dla miast w zmaganiu się z wyzwaniami takimi, jak pandemia czy inne ryzyka.

Dostępność Plus to program, którego celem jest zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr i usług oraz życia społecznego i publicznego dla osób o szczególnych potrzebach. Jak wygląda w Polsce kwestia dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej, a także dostęp alternatywny?

Od czterech lat realizujemy program Dostępność Plus poprzez różne formy wsparcia na rzecz poprawy dostępności podmiotów publicznych na poziomie krajowym i regionalnym. Budżet wszystkich działań wyniósł ok. 13 mld zł. To ponad 100 różnych przedsięwzięć, konkursów, dotacji oraz instrumentów pomocowych. Ważną inicjatywą jest ustawa o zapewnieniu dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami. Obliguje ona m.in. do regularnego – co 4 lata – badania stanu zapewnienia dostępności przez podmioty publiczne. Dzięki raportowi, który powstał w 2021 roku, uzyskaliśmy po raz pierwszy w historii istotny zbiór danych o dostępności w prawie 60 tysiącach podmiotów publicznych.

Zgodnie z „Raportem o dostępności podmiotów publicznych w Polsce” poziom dostępności architektonicznej wynosi ok. 43 proc. w skali całego kraju. Zatem nadal ponad połowa podmiotów publicznych nie jest przystosowana do obsługi osób starszych czy osób z niepełnosprawnością ruchową. Nie spełnia warunków określonych

w procedurach ewakuacji takich osób ani nie zapewnia dostępu do wszystkich pomieszczeń w budynkach.

Jeśli chodzi o dostępność cyfrową, jej poziom jest najwyższy spośród trzech głównych obszarów ujętych w ustawie i w związku z tym w badaniu. Wyniósł on ok. 50 proc., co także nie jest wartością satysfakcjonującą. Nieco wyższy poziom spełnienia przez podmioty obowiązków z zakresu dostępności cyfrowej może wynikać z tego, że to obszar precyzyjnie uregulowany osobną ustawą, a także wymaganiami ze strony przepisów unijnych, tj. dyrektywą ws. dostępności stron WWW.

Poziom dostępności informacyjno-komunikacyjnej okazał się najniższy. Zapewnia ją mniej niż co trzecia instytucja publiczna. Jest to m.in. związane bezpośrednio z charakterem obowiązków w tym obszarze oraz koniecznością reakcji na wnioski składane przez obywateli za pomocą różnych form komunikacji, często rzadko stosowanych w urzędach i innych jednostkach publicznych. Inny powód to niska świadomość potrzeb komunikacyjnych, jakie mogą mieć osoby z różnymi rodzajami niepełnosprawności.

Dostęp alternatywny obejmuje działania, jakie musimy zastosować, kiedy dostępność nie jest zapewniona. Oznacza to wykorzystanie nowoczesnych technologii, pomoc asystenta lub inną niż tradycyjna organizację obsługi klienta instytucji publicznej. Wyniki badania wskazują, że ok. 7,5 proc. podmiotów stosowało dostęp alternatywny, a najczęstszą jego formą było właśnie wsparcie technologiczne.

Czy samorządy mogą ubiegać się o środki z UE na poprawę dostępności?

Pomagamy samorządom poprzez bezpośrednie dotacje, a także szeroki pakiet działań edukacyjnych czy konsultacyjnych świadczonych w różnego rodzaju projektach. Samorządy mogą ubiegać się m.in. o środki z Funduszu Dostępności, który daje możliwość uruchomienia dostępnościowych inwestycji infrastrukturalnych w budynkach użyteczności publicznej, jak również o granty wypłacane przez PFRON w ramach projektu „Dostępny samorząd – granty”.

Dużą popularnością cieszą się także usługi oferowane przez uruchomiony w minionym roku Ośrodek Wsparcia Architektury Dostępnej, który umożliwia konsultację inwestycji planowanych przez samorząd ze specjalistami ds. dostępności.

Ekspertci doradzają, jakie rozwiązania wybrać czy jak kalkulować koszty, aby podczas remontu lub nowej budowy zapewnić dostępność. Podczas licznych szkoleń tego typu wiedzę przekazujemy pracownikom samorządów, np. ze służb architektoniczno-budowlanych. Uruchomienie kolejnej już serii kursów w tym zakresie planujemy w czerwcu tego roku.

Nabory w ramach projektów „Dostępność Plus dla zdrowia” dla placówek Podstawowej Opieki Zdrowotnej i szpitali, a także – „Dostępna szkoła” dla szkół podstawowych wdrażających „model dostępnej szkoły” są wprawdzie zakończone, jednak planujemy podobne inicjatywy w kolejnych latach. Jednostki samorządu terytorialnego mogą także pozyskać środki na świadczenie dostępnych usług, takich jak np. transport „door to door”.

Pytania opracowali konsultanci Centralnego Punktu Informacyjnego FE w Warszawie

fot. Adobe Stock

fot. Adobe Stock

Doświadczenie mentorów w projektach

Duża konkurencja w konkursach na dotacje UE wymaga tworzenia innowacyjnych przedsięwzięć. Dobrze, gdy dotyczą one zarówno zagadnień naukowych, jak i nowoczesnych technologii. W tej sytuacji warto skorzystać z doświadczenia osób, którym udało się już wcześniej pozyskać fundusze na innowacyjne projekty, a także praktykom, mającym konkretne osiągnięcia w określonych dziedzinach nauki lub wykorzystaniu nowoczesnych technologii.

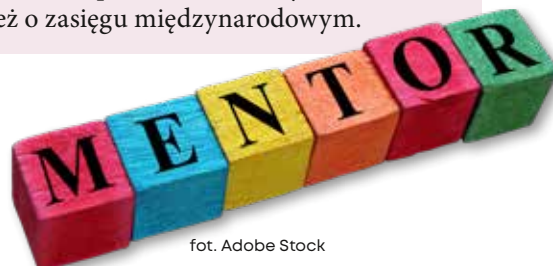
Rok 2022 został ogłoszony przez Komisję Europejską Europejskim Rokiem Młodzieży, aby podkreślić znaczenie tej grupy społecznej dla przyszłości unijnej wspólnoty. Młodzi ludzie w całej Europie borykają się z licznymi problemami na rynku pracy. Z tego względu uczelnie wyższe motywują ich do rozwoju biznesowego oraz budowania własnych firm z wykorzystaniem Funduszy Europejskich.

Programy mentorskie na start

Studenci uniwersytetów coraz chętniej stają się przedsiębiorcami. Ich firmy szybko zyskują klientów oraz przewagę konkurencyjną na rynku.

Przedsięwzięcia, których autorami są przyszli absolwenci kierunków ścisłych czy humanistycznych, mają szansę stać się załączkami dużych przedsiębiorstw. Początkujący przedsiębiorcy muszą jednak dobrze wyczuć koniunkturę na rynku, zidentyfikować możliwości, jakie on stwarza, a także znać zagrożenia. Na tym etapie nieocenione może się okazać wsparcie doświadczonych ekspertów, zwanych mentorami.

Mentor – ekspert, posiadający wieloletnie doświadczenie w konkretnej dziedzinie nauki lub biznesu. Może łączyć rolę naukową i biznesową. W przypadku działań biznesowych od mentora oczekiwana jest m.in. znajomość realizacji projektów krajowych albo międzynarodowych ze środków UE, jak również doświadczenie w zakresie prowadzenia dużych firm, również o zasięgu międzynarodowym.

fot. Adobe Stock

Wśród inicjatyw, których celem jest ułatwienie ambitnym studentom startu w biznesowy świat, są m.in. programy mentoringowe Uniwersytetu Warszawskiego oraz Uniwersytetu Łódzkiego. Warunkiem uczestnictwa w nich jest posiadanie przez młodych ludzi potencjalnego pomysłu na stworzenie pierwszego biznesu. Ważna jest też ich motywacja do współpracy z przyszłym mentorem. Mentorami mogą zostać absolwenci danego uniwersytetu, którzy osiągnęli sukcesy np. w biznesie, świecie kultury lub mediów.

Mentor i mentee

Mimo że udział w programie mentoringowym nie gwarantuje sukcesu, to może stać się zarówno dla mentora, jak i osoby korzystającej z jego doświadczeń, doskonałym punktem zwrotnym w rozwoju kariery. Dla mentora to okazja do stawienia czoła nowemu wyzwaniu, a dla *mentee* – do zaistnienia z sukcesem w biznesie.

Eksperci z uniwersytetów, gdzie realizowane są programy mentoringowe, podejmują starania, by jak najbardziej efektywnie połączyć mentora oraz *mentee*, uwzględniając przy tym ich mocne i słabe strony. Biorą też pod uwagę dziedzinę, w której mentor ma bogate doświadczenie, a do której aspiruje pomysł biznesowy *mentee*.

Zarówno przyszły mentor, jak i *mentee*, przechodzą rozmowy rekrutacyjne w ramach programu mentoringowego. Celem rozmów jest ustalenie wiodących obszarów, w których obie strony mogą współpracować.

PAMIĘTAJ!

W programach mentoringowych zazwyczaj jest ustalona maksymalna liczba miejsc dla mentorów oraz *mentee*. Tylko osoby z największym doświadczeniem biznesowym lub naukowym otrzymują szansę na zostanie mentorem. W przypadku kandydatów na *mentee* przede wszystkim liczy się pomysł na biznes oraz determinacja do osiągnięcia sukcesu.

Ważnym aspektem współpracy mentora oraz *mentee* może być znajomość tematyki dotyczącej realizacji projektów UE np. w ochronie zdrowia. Zagadnienia związane z wykorzystaniem nowoczesnych technologii informacyjnych oraz komunikacyjnych w dziedzinie zdrowia publicznego,

w tym zapewnienie zdrowego starzenia się społeczeństwa oraz opieki nad seniorami, są bardzo popularne zarówno wśród mentorów, jak i *mentee*.

Mentor jako przewodnik i doradca

Oprócz posiadania niezbędnych kompetencji oraz sukcesów w dziedzinie, której mentoring dotyczy, mentor powinien znać podstawowe zasady komunikowania się w relacji z *mentee*. Mentor jest przewodnikiem, który potrafi przekazywać swoje rady w sposób wyważony. Chodzi bowiem o pomoc m.in. w zakresie ustalenia potrzeb rozwojowych *mentee*, w tym priorytetów i celów związanych z procesem uczenia się.

Zadaniem mentora jest pomóc zrozumieć swojemu podopiecznemu jego motywację, wspierać w odkrywaniu wad i zalet różnych rozwiązań, a także wskazać *mentee* jego mocne strony, które mogą zadecydować o rynkowym sukcesie. Mentor wykorzystuje przy tym dobre praktyki biznesowe czy naukowe.

Mentor koncentruje się na wskazywaniu pozytywnych cech młodego adepta biznesu oraz pomaganiu w wyborze właściwej drogi rozwoju zawodowego *mentee*. Istotnymi elementami mentoringu są: wiedza, doświadczenie, rozwój i kontakty.

WAŻNE!

Kontakty szansą na pozyskanie doświadczenia

Mentor, jako osoba doświadczona, z sukcesami, ma wiele kontaktów, które pozwalają mu nie tylko budować markę firmy, ale są też istotne dla tworzenia propozycji projektów w konsorcjach krajowych lub międzynarodowych. To właśnie mentor może, we współpracy z *mentee*, odkryć potencjalne korzyści, jakie ma szansę osiągnąć początkująca firma, uzyskując dotację z konkretnego programu UE.

Mentor zazwyczaj zna aktualne konkursy na projekty UE, dotyczące obszaru tematycznego prowadzonej przez siebie działalności biznesowej lub naukowej. Potrafi też ocenić potencjalne szanse *mentee* na zdobycie funduszy dla swojej przyszłej działalności.

WAŻNE!

Ważne, aby *mentee* również samodzielnie poszukiwał możliwości pozyskania środków na rozpoczęcie własnej działalności w konkretnej dziedzinie.

Aktualne konkursy na dotacje UE dla młodych firm

Obecnie młodzi adepci biznesu mogą składać wnioski w dedykowanych konkursach, ogłoszonych m.in. przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości oraz Komisję Europejską. Nie muszą przy tym korzystać z pomocy mentorów w ramach programów mentorskich, ale ze wsparcia tzw. menedżera inkubacji.

WAŻNE! W konkursie „Platformy startowe” aplikacje są przyjmowane do **31 października br.** Finansowanie pochodzi z Programu Operacyjnego Polska Wschodnia 2014-2020.

„Platformy startowe” oferują wsparcie w formie programu inkubacji osobom indywidualnym planującym rozpoczęcie działalności gospodarczej, jak również przedstawicielom startupów. Pomoc polega na świadczeniu dwóch rodzajów usług – podstawowych i specjalistycznych, przy czym nie są one ograniczone zamkniętym katalogiem. Dzięki wsparciu menedżera inkubacji początkujący przedsiębiorca może stworzyć prototyp i model biznesowy własnego przedsięwzięcia.

WAŻNE! Program inkubacji jest indywidualnie dobrany do potrzeb każdego pomysłodawcy. Na podstawie rozmowy, przeprowadzanej przez menedżera inkubacji z przedstawicielem startupu, diagnozowane są najważniejsze wyzwania. Kolejny krok to przyporządkowanie potrzebom młodej firmy konkretnych ekspertów i usług, podstawowych lub specjalistycznych, zgodnie ze specyfiką branży.

W ramach wybranej platformy startowej można otrzymać wsparcie m.in. w zakresie tworzenia fundamentów biznesowych przedsięwzięcia, poprzez udział w warsztatach i szkoleniach dotyczących wystąpień publicznych i prezentacji własnego projektu oraz w formie obsługi księgowej, podatkowej i prawnej dla młodej firmy.

W konkursie „EIC Accelerator” wnioski są przyjmowane do **15 czerwca br.** Finansowanie pochodzi z unijnego programu Horyzont Europa. **WAŻNE!**

„EIC Accelerator” to szansa dla firm, które mają duży potencjał wzrostu i są zainteresowane wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań. Konkurs jest bowiem dedykowany szeroko pojętym innowacjom w sektorze małych i średnich firm.

fot. Adobe Stock

WAŻNE! W konkursie "EIC Accelerator" wyróżnia się 2 rodzaje aplikacji:

Accelerator Open – nie ma narzuconych obszarów tematycznych, a przedsiębiorca sam określa temat, w ramach którego składa wniosek;

Accelerator Challenge – wspierane są startupy i MŚP, które opracowują rozwiązania w ramach wskazanych strategicznych technologii, przy czym w 2022 r. takimi wyzwaniami są: Fit for 55 oraz Technologies for Open Strategic Autonomy.

Fit for 55 to pakiet aktów prawnych pod wspólnym szyldem „Gotowi na 55”, przy czym 55 odnosi się do 55 proc., czyli nowego celu przejściowego redukcji emisji w UE na 2030 rok.

Technologies for Open Strategic Autonomy to:

- komponenty, technologie i systemy dla przemysłu farmaceutycznego w celu zapewnienia bezpieczeństwa dostaw, w tym poprzez biologię syntetyczną i nowatorskie technologie produkcyjne;
- strategiczne technologie opieki zdrowotnej oparte na mocnych stronach badawczych Europy w terapiach komórkowych i genowych, w tym terapiach opartych na kwasie rybonukleinowym (RNA), w celu zapewnienia wiodącej pozycji UE.

O wsparcie finansowe w ramach "EIC Accelerator" mają możliwość ubiegać się przedsiębiorcy niezależnie od sektora, w którym zamierzają lub prowadzą działalność. Innowacje mogą dotyczyć branży technologicznych, społecznych, a także usługowych.

W konkursie tym istotne jest, aby wnioskodawca wykazał już na etapie wnioskowania, że jego propozycja generuje tzw. europejską wartość dodaną, czyli wartość możliwą do osiągnięcia w jak najszerszym zakresie, której nie udało by się uzyskać, realizując pojedynczy projekt na szczeblu krajowym. Od wnioskodawców oczekuje się, że propozycja będzie spełniać kryteria doskonałości projektu, w tym m.in. trafność zaproponowanego podejścia, interdyscyplinarność oraz przewidywane korzyści w stosunku do zaplanowanych wydatków. Poza tym istotny jest wpływ planowanego projektu np. na realizację potrzeb grup docelowych, rozwój i wzrost konkurencyjności wnioskodawcy czy znaczenie dla rynku międzynarodowego.

Finansowanie pozyskane w ramach konkursu można wykorzystać m.in. na rozwój technologii i jej zademonstrowanie, a także na prace związane z zadaniami badawczo-rozwojowymi, zakup towarów i usług oraz podwykonawstwo. Kwalifikowalne są również koszty wynagrodzeń, podróży służbowych oraz amortyzacja środków trwałych.

Podobnie jak w innych unijnych konkursach kluczowy jest temat projektu, który powinien stanowić rozwiązanie jakiegoś problemu, istotnego dla UE. Optymalnie byłoby podjąć w ramach przedsięwzięcia temat przynajmniej dwóch zagadnień, najlepiej komplementarnych. Przykładowo może to być wykorzystanie nowoczesnych technologii w ochronie zdrowia oraz bezpieczeństwie – jako odpowiedź na kryzys zdrowia publicznego oraz działania zbrojne w Ukrainie.

W przypadku zamiaru aplikowania do obu opisanych naborów konkursowych warto jest skonsultować pomysł z ekspertem. Najlepszym wsparciem byłby mentor, który wskazałby atuty propozycji, także pod względem własnego doświadczenia. Można go znaleźć, korzystając z profili zawodowych, np. w mediach społecznościowych, dedykowanych m.in. profesjonalistom z różnych branż, także młodym adeptom biznesu.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

WAŻNE! Podobnie jak w innych konkursach o dotacje UE, związanych z tematyką badawczo-wdrożeniową, w "EIC Accelerator" konieczne jest wykazanie, że rozwiązania w projekcie są efektywne i bardzo dobrej jakości, np. biorąc pod uwagę efektywność kosztową oraz zasadność harmonogramu, budżetu i zasobów kadrowych w kontekście wyznaczonych celów.

Plany równości płci

fot. Adobe Stock

Konieczność prowadzenia i monitorowania statystyk w zakresie funkcji pełnionych w projektach przez kobiety i mężczyzn oraz ich wynagrodzenia – to jedno z wielu działań, które podjąć muszą instytucje, zainteresowane ubieganiem się o finansowanie w ramach programu Horyzont Europa.

W nowej perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027 konieczność stworzenia i stosowania zapisów „Planu równości płci” (PRP) od ang. *Gender Equality Plan* przekłada się wprost na możliwość ubiegania się o finansowanie, przy czym kryterium kwalifikowalności obowiązuje na etapie aplikowania do konkursów z terminem składania wniosków od 2022 roku.

WAŻNE! Posiadanie PRP oraz jego stosowanie jest obowiązkowe dla podmiotów publicznych oraz jednostek naukowych i badawczych, zarówno publicznych, jak i prywatnych. Wymaganie to nie dotyczy jednak prywatnych podmiotów działających dla zysku (w tym małych i średnich firm), organizacji pozarządowych oraz społecznych.

Kierownictwo instytucji ubiegających się o finansowanie w konkursach programu Horyzont Europa jest zobowiązane do publikacji na stronie organizacji oficjalnie przyjętego i podpisanego przez uprawnionych przedstawicieli danego podmiotu PRP. Najpierw jednak konieczne jest przeprowadzenie diagnozy obecnej sytuacji w zakresie równości płci oraz zidentyfikowanie sposobów jej poprawy. Niezbędne jest przy tym wskazanie dedykowanych zasobów ludzkich

i finansowych do wdrożenia proponowanych elementów PRP. Istotne jest również określenie, jakie metody zbierania i monitoringu danych zostaną zastosowane w podziale na płeć w odniesieniu do personelu organizacji. Konieczne jest też zaplanowanie rocznego raportowania w kontekście przyjętych wskaźników. Istotne znaczenie ma dodatkowo opracowanie harmonogramu szkoleń, obejmujących m.in. podnoszenie świadomości pracowników w zakresie równości płci oraz stereotypów wpływających na proces decyzyjny.

W PRP powinny znaleźć się tzw. obszary interwencji, obejmujące m.in. zagadnienie łączenia życia zawodowego z prywatnym (ang. *work-life balance*), uwzględniające kulturę danej organizacji. Ważna jest także równość płci podczas procesu rekrutacji oraz rozwoju kariery zawodowej. Poza tym istotne jest włączenie „perspektywy płci” w badania naukowe oraz szkolenia.

WAŻNE!

Prace nad PRP powinny się rozpocząć od powołania zespołu, którego zadaniem będzie przygotowanie diagnozy i przedstawienie propozycji działań. W składzie zespołu muszą się znaleźć przedstawiciele różnych środowisk z danej instytucji. Konieczne jest również zaangażowanie do

prac osób ze znajomością krajowych przepisów i regulacji, związanych z nierównym traktowaniem, dyskryminacją i mobbingiem.

Analiza i szansa na zmianę

Stan faktyczny należy ocenić na podstawie ankiety przeprowadzonej wśród pracowników. Pytania powinny nawiązywać do stosowania zasady równości płci w praktyce, a także możliwych działań zapobiegających powstawaniu i eskalacji takich zjawisk, jak dyskryminacja czy mobbing. Równolegle do ankiety warto przygotować statystyki, podlegające stałemu monitorowaniu, dotyczące m.in. struktury płci pracowników naukowych z uwzględnieniem stopni naukowych i stanowisk. Istotne jest też odniesienie uzyskanych danych do podobnych statystyk dla pracowników administracji, inżynieryjno-technicznych oraz innych grup zatrudnionych.

WAŻNE! W PRP należy zamieścić dane statystyczne w podziale na płeć, dotyczące funkcji pełnionych w projektach krajowych czy międzynarodowych oraz wysokości otrzymanych grantów. Należy też w nim opisać m.in. system premiowania, przebieg kariery i awansu oraz aktualny stan wynagrodzeń w poszczególnych grupach, w tym kwestię ewentualnej luki płacowej, czyli zróżnicowania wynagrodzeń kobiet i mężczyzn (ang. *gender pay gap*).

Ekspert Komisji Europejskiej, zaangażowany w temat równości płci, zalecają, by stosować konkretne narzędzia (np. *GEAR Toolbox*) podczas przeprowadzania diagnozy, analizy oraz opracowania PRP. *GEAR* – to aplikacja dedykowana równości płci w badaniach i nauce, opracowana przez specjalistów z Europejskiego Instytutu Równości Płci.

Dobre praktyki

Są już instytucje w Polsce, które posiadają PRP. Plany można odnaleźć na stronach internetowych w dedykowanych zakładkach. Wśród inicjatyw zamieszczonych w PRP, które zasługują na szczególną uwagę, są takie jak: utworzenie

fot. Adobe Stock

samodzielnego stanowiska ds. równouprawnienia lub nawet całego biura na rzecz równości płci, wdrażanie PRP pod nadzorem komitetu monitorującego, a także np. plan utworzenia żłobka, przedszkola lub punktu opieki nad dziećmi przy zakładzie pracy. Ciekawym pomysłem jest też wsparcie mentorskie dla młodych badaczek w zakresie rozwoju kariery naukowej oraz zdobywania dotacji UE.

Forum wymiany doświadczeń pomiędzy instytucjami to dobra praktyka. Stwarza ono szansę na wdrażanie coraz lepszych i bardziej innowacyjnych sposobów monitorowania procesu wdrażania PRP w danej organizacji.

Zapobieganie mobbingowi i dyskryminacji

Regularne szkolenia personelu w zakresie rozpoznawania dyskryminacji oraz reagowania na przejawy mobbingu to działania wspierające równouprawnienie. Równie istotne jest wdrożenie polityki antymobbingowej i antydyskryminacyjnej w firmie, co powinno być połączone z kampanią informacyjną na ten temat. Dobrą praktykę stanowi opracowanie i udostępnienie podręcznika antydyskryminacyjnego. W PRP należy też uwzględnić sposób przekazania zespołowi informacji o formalnych możliwościach zgłaszania i reagowania na dyskryminację oraz mobbing.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

fot. Adobe Stock

fot. Adobe Stock

Rynki zagraniczne szansą na rozwój

Tytuł projektu: Polskie Mosty Technologiczne (PMT)

Dofinansowanie: Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego

Program: Program Operacyjny Inteligentny Rozwój 2014-2020

III oś priorytetowa: Wsparcie innowacji w przedsiębiorstwach

Działanie 3.3: Wsparcie promocji oraz internacjonalizacji innowacyjnych przedsiębiorstw

Okres realizacji: 2018-2023

Globalna gospodarka odczuwa gwałtowne zmiany, będące skutkiem pandemii koronawirusa, a w ostatnich miesiącach – także wojny w Ukrainie. Spowodowały one między innymi blokady kanałów transportu towarów, zerwanie łańcuchów dostaw czy gwałtowne wzrosty cen surowców oraz energii. Nie pomogły też lockdowny w wielu krajach świata, powodujące zamknięcie niektórych branż i komplikujące pracę w innych. Dla firm działających na rynku lokalnym jedyną możliwością rozwoju, a czasem nawet przetrwania, była ekspansja. Przedsiębiorcy mogą otrzymać wsparcie w dywersyfikacji na rynki pozaeuropejskie w ramach projektu **Polskie Mosty Technologiczne**, realizowanego przez Polską Agencję Inwestycji i Handlu (PAIH). Warte uwagi jest doświadczenie uczestników projektu związane z gospodarczymi turbulencjami. Poniżej znajdują się wypowiedzi przedstawicieli firm.

Dominik Filipiak, prezes zarządu w FL Grupa:
Nasz obszar działalności to produkcja bezalkoholowych napojów fermentowanych – kombucha. Pandemia wyrzuciła do góry nogami gospodarczą i geopolityczną rzeczywistość. Lockdown objął wszystkich naszych klientów, ponieważ produkowaliśmy dla branży hotelarsko-gastronomicznej.

Musieliśmy szybko zmienić profil produkcji na odbiorców detalicznych. W pierwszych miesiącach rozpoczęliśmy współpracę z dużą siecią marketów. Musieliśmy też przez kilka miesięcy czekać na maszyny do linii produkcyjnej zamówione z Chin.

Iwona Bogucka, członek zarządu w ISETIA:
Jesteśmy firmą IT i konsultingową. Dostarczamy przedsiębiorstwom platformę do zarządzania procesami i projektami. Produkty cyfrowe okazały się doskonałą tarczą w przypadku pandemii. Ta sytuacja przyspieszyła proces decyzyjny firm ku zmianie w kierunku cyfryzacji. Nasze rozwiązania wspierają firmy w obszarach związanych z komunikacją w projektach, a także automatyzacją i optymalizacją procesów.

Aleksander Mischuk, CEO w Bauwer:
Produkujemy materiały izolacyjne dla branży budowlanej. Głównym problemem związanym z pandemią były kwestie sanitarno-epidemiologiczne. W produkcji praca zdalna jest praktycznie niemożliwa. Jednozmianowy tryb pracy w zakładzie zmieniliśmy na dwuzmianowy, by zmniejszyć kontakt między pracownikami. Wprowadziliśmy też procedury minimalizujące kontakt z innymi osobami na budowach. Odbiory

fot. Polska Agencja Inwestycji i Handlu

wykonanych prac odbywały się w formule zdalnej, bez fizycznego kontaktu z inżynierem budowy. Mieliśmy też problem z dostępem do surowców, które sprowadzamy z różnych części świata, w tym z Chin. Ceny rosły, kontrahenci nie dotrzymywali wcześniejszych kontraktów. Alternatywne źródło surowca znaleźliśmy w Gruzji.

Agata Augustynik, specjalista ds. inwestycji w DuoLife:

Jesteśmy producentem żywności funkcjonalnej i kosmetyków. Z powodu pandemii przeorganizowaliśmy prace magazynowe w związku z dużą sprzedażą naszych produktów za granicę. Pracujemy z tym, co mamy i nie zastanawiamy się, jak duży to jest problem, lecz raczej jakie jest jego rozwiązanie i jak działać w obecnej sytuacji. Doświadczaliśmy konieczności pracy zdalnej, jednak wracamy już do normalnej pracy biurowej.

dr Zbigniew Czapel, dyrektor ds. technologii w NanoSpaceLab:

Zajmujemy się prowadzeniem badań i prac rozwojowych. Budujemy prototypy urządzeń, wdrażamy innowacje dla firm. Tworzymy też roboty dla uczelni wyższych oraz centrów badawczych. Odczuliśmy duży wpływ pandemii na naszą działalność. Był to jednak wpływ pozytywny. Jako jedni z pierwszych stworzyliśmy bramki do detekcji koronawirusa, wykorzystujące Internet Rzeczy. Zbudowaliśmy też robota zdolnego przeprowadzić 5 tysięcy testów na koronawirusa dziennie, adaptowalnego do testów PCR także dla innych chorób. Trudności, jakie napotkaliśmy, to zerwane łańcuchy dostaw odpowiednich podzespołów elektronicznych do automatyki. Zamiast korzystać z części od jednego producenta musieliśmy szukać kompatybilnych rozwiązań od wielu dostawców.

Uczestnicy projektu Polskie Mosty Technologiczne wskazywali, że udział w programie doradczym prowadzonym przez PAIH pozwolił im zrealizować wcześniej nieosiągalne zamierzenia.

Stworzenie przy wsparciu ekspertów strategii ekspansji opartej na wiedzy rynkowej z wykorzystaniem praktycznej znajomości specyfiki danego kraju – to kluczowe czynniki sukcesu podczas planowania działań. Na etapie wdrożenia strategii szczególnie ważna jest możliwość skorzystania przez przedsiębiorców z sieci kontaktów, którymi dysponuje PAIH dzięki swoim zagranicznym biurom handlowym. Uczestnicy podkreślają również istotne znaczenie grantów przyznawanych im w ramach przedsięwzięcia, a także doceniają ograniczenie strony formalno-prawnej do niezbędnego minimum.

Zdaniem przedsiębiorców warto też podkreślić znaczenie networkingu w trakcie warsztatów prowadzonych przez ekspertów PAIH. Wymiana doświadczeń, wiedzy czy umiejętności, a niekiedy także – nawiązanie współpracy, tworzy wartość dodaną projektu, a tym samym wpływa na możliwość rozwoju firmy.

Nasi rodzimi przedsiębiorcy – mimo, że mocno odczuli perturbacje covidowe oraz wojenne – nie poddają się i nadal robią wszystko, by zdobyć nowe przyczółki eksportowe. To daje nadzieję na przyszłość.

ANGELIKA WÓJCİK
menadżerka projektu PMT
Polska Agencja Inwestycji i Handlu SA
ul. Krucza 50
00-025 Warszawa
www.paih.gov.pl

fot. Adobe Stock

Wsparcie dzieci i młodzieży w czasie kryzysu psychicznego

Długotrwały stres może powodować urazy psychiczne, na które narażone są w największym stopniu dzieci i młodzież. Zarówno wielomiesięczny kryzys epidemiczny, jak i obecne zagrożenie, związane z działaniami wojennymi w Ukrainie, nie pozostają bez wpływu na kondycję psychiczną najmłodszych i młodzieży do 21. roku życia.

Dzięki wsparciu z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 udaje się realizować działania, które są ukierunkowane na pomoc najbardziej potrzebującym dzieciom i młodym ludziom.

Projekt „Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego dla dzieci i młodzieży: systemowe wsparcie dla mieszkańców m.st. Warszawa w Dzielnicy Bemowo, Wawer i Żoliborz” został zaplanowany na okres od 1 maja 2021 roku do 30 września 2023 roku. Jego budżet wynosi ponad 14,5 mln zł. Przedsięwzięcie otrzymało dofinansowanie z Europejskiego Funduszu Społecznego. Cel tej inicjatywy to stworzenie wzorcowego modelu opieki zgodnie z przyjętą ogólnokrajową reformą systemu ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży. Jednym z rezultatów przedsięwzięcia jest już otwarte Środowiskowe Centrum Zdrowia Psychicznego (ŚCZP), które funkcjonuje w ramach Centrum Zdrowia Dziecka.

Instytut „Pomnik – Centrum Zdrowia Dziecka” to jeden z partnerów projektu. Dzięki temu uzyskał środki w wysokości ponad 6 mln zł. Liderem jest Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego, natomiast pozostałymi partnerami są Ośrodki Pomocy Społecznej Dzielnicy Wawer, Bemowo i Żoliborz.

Kompleksowe wsparcie medyczne i społeczne

Działania projektowe prowadzone są w ramach trzech zintegrowanych bloków:

- blok pierwszy to profilaktyka zaburzeń zdrowia,
- blok drugi – usługi medyczne,
- blok trzeci – wsparcie społeczne.

Opiekę specjalistyczną świadczą multidyscyplinarne zespoły wsparcia psychicznego, do których należą lekarze, pielęgniarki, psychologowie i psychoterapeuci. Pomocy udzielają również

terapeuci środowiskowi, asystenci zdrowienia, pracownicy pomocy społecznej oraz trenerzy profilaktyki.

Pomoc w Środowiskowym Centrum Zdrowia Psychicznego kierowana jest nie tylko do dzieci i młodzieży indywidualnie, ale także do rodziny czy grupy rówieśniczej. Oznacza to, że wsparcie oferowane jest też najbliższemu otoczeniu potrzebującego, aby osiągnąć jak najlepsze i długofalowe efekty terapii.

Pomocą psychiatryczną objęte są dzieci poniżej 7 lat oraz dzieci i młodzież podlegająca obowiązkowi szkolnemu oraz nauki. Na wsparcie specjalistów mogą liczyć uczniowie szkół ponadpodstawowych do ukończenia 21. roku życia. Warunkiem skorzystania z pomocy w Środowiskowym Centrum Zdrowia Psychicznego jest diagnoza zaburzeń, chorób i kryzysów psychicznych.

Rodziny podopiecznych oraz sami potrzebujący otrzymują wielospecjalistyczną pomoc w szerokim zakresie problemów psychologicznych i psychiatrycznych. Chodzi m.in. o zaburzenia lękowe, depresyjne, zaburzenia zachowania i problemy emocjonalne. Wsparcie oferowane jest także dzieciom i młodzieży w ramach profilaktyki zaburzeń wieku rozwojowego.

Zespoły terapeutów środowiskowych prowadzą działania wspierające w miejscu zamieszkania pacjentów. Współpracują również ze szkołami. To innowacyjna forma opieki psychiatrycznej, w której metoda leczenia instytucjonalnego i szpitalnego zostaje zastąpiona pracą specjalistów w najbliższym otoczeniu osoby chorej.

fot. Adobe Stock

Innowacyjny model terapii

Według ekspertów Komisji Europejskiej, zajmujących się zdrowiem psychicznym mieszkańców UE, instytucje opieki psychiatrycznej nie są w stanie zapewnić właściwego poziomu usług medycznych. Chodzi tutaj nie tylko o koncentrację w procesie leczenia na dobrostanie podopiecznych, ale również o zapewnienie wsparcia, gwarantującego pacjentom pełne włączenie społeczne. Poza tym okazuje się – co potwierdzają badania – że fizyczne oddzielenie osób objętych wsparciem od ich społeczności i rodzin znacznie ogranicza im później możliwość pełnego udziału w życiu społecznym.

Z kolei Narodowy Program Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022 zakłada odejście od modelu izolowania chorego na rzecz podejmowania działań skoordynowanych. Chodzi o współdziałanie usług medycznych, społecznych i edukacyjnych, aby doprowadzić do włączenia osoby w kryzysie psychicznym w życie lokalnej społeczności.

Utworzenie Środowiskowego Centrum Zdrowia Psychicznego to jeden z elementów realizacji

Narodowego Programu Ochrony Zdrowia Psychicznego na lata 2017-2022. Inicjatywa doskonale wpisuje się w ogromne zapotrzebowanie młodych pacjentów i ich rodzin na wieloaspektowe wsparcie. Zapotrzebowanie to jest spowodowane m.in. długofalowymi psychicznymi skutkami pandemii oraz działaniami wojennymi w Ukrainie. W ramach projektu w samej tylko dzielnicy Wawer planowane jest udzielenie kompleksowego wsparcia psychologiczno-psychiatrycznego ok. 560 młodym osobom i ich rodzinom.

Otoczenie ma znaczenie

Ze względu na traumy szpitalne, z którymi zmagają się dzieci oraz młodzież wskutek dotychczasowych terapii, w ramach projektu zaplanowano m.in. zmianę wystroju pomieszczeń, gdzie udzielana jest pomoc lekarska i psychologiczna, na bardziej przyjazną. To również sprzyja szybkiemu powrotowi do zdrowia młodych pacjentów.

Setting terapeutyczny to zestaw bodźców dostarczanych przez otoczenie, pochodzących zarówno od ludzi, jak i miejsca. Istotny jest m.in. wystrój pomieszczenia, w którym odbywa się terapia, bo stanowi on ważny czynnik zdrowienia. Pozostałe innowacyjne metody, z których korzystają specjaliści, to muzykoterapia i aromaterapia podczas oczekiwania pacjenta na wizytę u lekarza.

Niewykluczone, że wśród potrzebujących znajdują się także dzieci i młodzież z Ukrainy, zamieszkujące dzielnice, w których realizowany jest ten niezwykle cenny społecznie projekt.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

fot. Adobe Stock

fot. Adobe Stock

Dotknij świata książek

Maciej Kościelniak i Michał Białk wspólnie podjęli próbę pokazania niewidomym dzieciom znanych bohaterów książek dla dzieci. Stworzyli ich trójwymiarowe modele, które po wydrukowaniu służą jako ilustracje 3D.

Według danych GUS z 2017 roku w Polsce żyje około 1,8 mln osób z dysfunkcją wzroku (w tym około 100 tys. to osoby całkowicie niewidome). Część tej grupy stanowią dzieci w wieku szkolnym, które – podobnie jak ich pełnosprawni koledzy i koleżanki – chcą korzystać z zasobów kultury, w tym książek. Z odbiorem treści publikacji nie ma większych problemów, gdyż istnieją audiobooki i książki napisane w języku Braille’a. Trudność pojawia się w momencie próby wyobrażenia sobie bohaterów opowiadań. Dla dzieci normalnie widzących w książkach nie brakuje kolorowych ilustracji. Jednak, jak pokazać je dzieciom niewidomym i słabo widzącym? Odpowiedź na to pytanie znalazło dwóch innowatorów – Maciej Kościelniak (psycholog i coach) oraz Michał Białk (opiekun osoby niewidomej, specjalista w zakresie modelowania i druku 3D), którzy w ramach grantu z projektu „Przepis na wielkopolską innowację społeczną – usługi opiekuńcze dla osób zależnych” sfinansowali innowację pn. „Dotknij świata książek”. Dzięki temu stworzyli oni przy pomocy plastyka i scenografa Jacka Zagajewskiego ilustracje 3D postaci z bajek i opowiadań, np. Kota w butach, Kubusia Puchatka, Koziołka Matołka czy Czerwonego Kapturka.

Projekt grantowy, w ramach którego autorzy otrzymali środki na wdrożenie swojego pomysłu, był realizowany przez Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu, w partnerstwie z Miastem Poznań i Poznańskim Centrum

Superkomputerowo-Sieciowym. Dofinansowanie pochodziło z Europejskiego Funduszu Społecznego, a dokładniej Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020.

Od pomysłu do realizacji

Na początku projektu dokonano selekcji 12 bohaterów literackich, których modele miały powstać później. Wybór nie był przypadkowy. W ten proces zaangażowani byli niewidomi podopieczni Zakładu Szkolno-Wychowawczego w Owińskach pod Poznaniem, a także ich opiekunowie i wychowawcy z całej Polski.

W dalszej kolejności do prac zaangażowano Jacka Zagajewskiego. Przygotował on szkice postaci. Ważne było przy tym, aby rysownik, projektując szkice, uwypuklił kluczowe atrybuty poszczególnych bohaterów literackich i zrezygnował z mniej ważnych cech, które mogłyby zaburzać odbiór postaci przez osoby niewidome. Szkice stanowiły podstawę do stworzenia przez grafika ich trójwymiarowych modeli. Na tym etapie wprowadzano też niewielkie zmiany, wynikające ze specyfiki druku 3D.

Później za pomocą drukarek 3D – co ważne, samodzielnie zbudowanych – wydrukowano „ilustracje” bohaterów literackich w skali 1:10 – zachowanie jednolitej skali miało pomóc dzieciom lepiej odczytać proporcje w otaczającym

świecie. „Ilustracje” zostały przetestowane przez niewidome i niedowidzące dzieci ze szkoły podstawowej oraz ich opiekunów.

Wnioski małych testerów

Figurki, które powstały „na próbę”, zostały ulepszone przez małych testerów, czyli dzieci. Po pierwsze, dzieci zasugerowały, aby powstało więcej figurek do każdej bajki, tak by możliwe było budowanie scen z książek. Dałoby to możliwość nie tylko większego zaangażowania małych czytelników, ale też poprawiłoby zapamiętywanie historii opisanych w literaturze.

Dzieci chciałyby też – co wyraźnie zaznaczyły w trakcie testów – by powstały modele nie tylko postaci literackich, ale też z gier komputerowych czy np. kreskówek. W powstałych już modelach dzieci również sugerowały kilka zmian, a wśród nich znalazły się:

- potrzeba powiększenia modeli przy zachowaniu jednolitej skali, gdyż te najmniejsze były zbyt małe, co utrudniało percepcję,
- rezygnacja z kolorów, które nierzadko wprowadzały w błąd dzieci niedowidzące,
- dodanie kilku kluczowych atrybutów, takich jak np. pantofelek dla Kopciuszka,
- eliminacja drobnych artefaktów druku, zaburzających czytelność modeli.

Innowacja na skalę (co najmniej) europejską

Podobnych inicjatyw próżno szukać w Polsce i innych krajach europejskich. Tymczasem ilustracje 3D stanowiłyby doskonałe uzupełnienie bibliotek książek pisanych alfabetem Braille’a. Pomysłodawcy tego innowacyjnego projektu mają nadzieję, że ich pomysł będzie stanowił jedynie początek działań zmierzających do przybliżenia kultury osobom niewidomym oraz słabo widzącym. Chcieliby, aby w przyszłości powstała podobna biblioteka ilustracji 3D dla starszych dzieci i młodzieży, a nawet dorosłych.

Więcej innowacji dla osób ze specjalnymi potrzebami

Zmieniający się świat to nowe potrzeby i wyzwania – również dla osób niewidomych oraz słabo widzących. W związku z tym warto poświęcać uwagę diagnozowaniu problemów społecznych i ciągle szukać możliwych rozwiązań. Innowacyjność to nie tylko wynalazki czy skomplikowane technologiczne produkty. Czasem wystarczy zastosować w nowym obszarze znane metody lub modele, które sprawdziły się w innych dziedzinach. Później warto przetestować, jak można je dostosować do osób ze specjalnymi potrzebami. Należy bowiem bezustannie poszukiwać kolejnych rozwiązań, by czynić świat coraz bardziej dostępnym, równym i otwartym.

Innowacje społeczne to – przede wszystkim i paradoksalnie – prostota oraz uniwersalność. Stanowią je często małe wielkie odkrycia, które czynią świat lepszym, a codzienność osób z niepełnosprawnościami łatwiejszą. Innowatorzy oraz innowacje zmieniają myślenie, burzą schematy i pokazują, że w działaniach społecznych warto sięgać jak najwyżej. Takie odważne, oryginalne pomysły można rozwijać przy wsparciu Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej (ROPS) w Poznaniu. Innowacja „Dotknij świata książek” zaprasza do świata literatury. Nadal poszukiwane są nowe narzędzia, a także osoby pełne kreatywności i determinacji, które odkryją w sobie chęć otwierania „kolejnych światów”. Obecnie dział innowacji społecznych ROPS wspiera początkujących innowatorów oraz innowatorki w ramach aż trzech projektów: Regionalny Inkubator Innowacji Społecznych, Generator Dostępności oraz Włącznik Innowacji Społecznych. Niezbędne informacje oraz inspiracje dostępne są pod linkami: <https://innowacje.rops.poznan.pl/> oraz na www.facebook.com/innowatorzy.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

arch. Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej w Poznaniu

fot. Adobe Stock

Dostępność szansą na rozwój

Jak stworzyć produkt, ofertę czy reklamę swojej firmy bardziej dostępną, również dla osób ze szczególnymi potrzebami (w tym z niepełnosprawnościami)? Między innymi tego mogą dowiedzieć się uczestnicy szkoleń organizowanych przez operatorów projektu „Dostępność szansą na rozwój”, który realizuje Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości dzięki środkom z Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020 (POWER).

Dane Głównego Urzędu Statystycznego pokazują, że w grudniu 2020 roku w Polsce było 2,4 mln osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe i/lub ubezpieczonych przez płatników składek w ZUS, które posiadały orzeczenie o stopniu niepełnosprawności lub o niezdolności do pracy. W rzeczywistości osób z niepełnosprawnościami jest w naszym kraju o wiele więcej. Szacuje się, że liczba ta wynosi od 4 do nawet 7 mln (<https://www.gov.pl/web/popcwsparcie/ile-jest-osob-z-niepelnosprawnosciami-w-polsce>). To ogromne wyzwanie, w szczególności dla państwa. Między innymi w odpowiedzi na potrzeby takich osób ruszył w 2018 roku rządowy program Dostępność Plus, finansowany z budżetu państwa oraz Unii Europejskiej. Projekt „Dostępność szansą na rozwój”, będący częścią tego programu, dba o zapewnienie swobodnego dostępu do dóbr i usług oraz możliwości udziału w życiu społecznym i publicznym osób o szczególnych potrzebach.

Zarówno Polska, jak i cała Unia Europejska kładą duży nacisk na włączanie do życia społecznego osób, które z różnych powodów były z niego wcześniej wykluczone. Wpisując się w tę retorykę, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości realizuje projekt „Dostępność szansą na rozwój”, w ramach którego mikro, małe, średnie, ale także duże przedsiębiorstwa mogą otrzymać 100 proc. finansowania na szkolenia i doradztwo, dotyczące zasad uniwersalnego projektowania oraz technologii asystujących i kompensacyjnych. Kursy obejmą również wiedzę z zakresu wprowadzania tych usług na rynek.

Monika Łyk, p.o. zastępcy dyrektora Departamentu Rozwoju Kadr w Przedsiębiorstwach, Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości

Głównym założeniem projektu jest przedstawienie przedsiębiorcom możliwości czerpania dodatkowych korzyści finansowych dzięki dostosowaniu oferowanych przez nich produktów i usług do wymogów osób o szczególnych potrzebach, w tym osób z niepełnosprawnością, seniorów lub dzieci. Ekspertsi zajmujący się uniwersalnym projektowaniem bezpłatnie doradzają przedsiębiorcom, w jaki sposób dokonać odpowiednich zmian, nie ponosząc przy tym zbyt wielkich kosztów.

Ośmiu operatorów, setki szkoleń, tysiące przeszkolonych

Szkolenia i doradztwo w ramach projektu prowadzone są obecnie przez ośmiu operatorów. Pierwszych pięciu – wybranych w pierwszym konkursie – realizuje przedsięwzięcia od 2020 roku i zakończy je do 31 października br. Są to projekty:

- **„Dostępny design”** dla województw: wielkopolskiego, lubuskiego, zachodnio-pomorskiego, dolnośląskiego – nabór trwa **do 30 września 2022 roku**; kontakt: DGA SA, projekty@dga.pl, www.dostepnydesign.pl;
- **„Na plusie – dostępność szansą rozwoju przedsiębiorstw”** dla województw: łódzkiego, opolskiego, śląskiego – nabór trwa **do 30 września 2022 roku**; kontakt: CERTES sp. z o.o., tel. 22 357 33 00, kontakt@certes.pl, szkolenia@certes.pl;
- **„Dostępny przedsiębiorca”** dla województw: małopolskiego, podkarpackiego, świętokrzyskiego – nabór trwa **do 30 września**

2022 roku; kontakt: UTILITIA sp. z o.o., tel. 663 883 334, anna.rozborska@utilitia.pl, utilitia.pl/projekty;

- **„Dostęp do wiedzy kluczem do zwiększenia Dostępności”** dla województw: pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego, kujawsko-pomorskiego – nabór trwa **do 30 września 2022 roku**; kontakt: ODITK, tel. 583 262 400, oditk@oditk.pl, www.oditk.eu/projekty/dostep-do-wiedzy-kluczem-do-zwiekszenia-dostepnosci;
- **„Przepis na Rozwój – Dostępność szansą na rozwój”** dla województw: lubelskiego, mazowieckiego – nabór trwa **do 31 października 2022 roku**; kontakt: HRP Group sp. z o.o., tel. 422 072 200, biuro@hrp.com.pl, hrp.com.pl/projekty/przepis-na-rozwoj-uslugi-rozwojowe.

W ramach tych projektów wsparcie ma otrzymać docelowo ponad 2,8 tys. przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw.

Na tym się jednak nie skończy, bo w lipcu ubiegłego roku przeprowadzono drugi konkurs i wybrano trzy kolejne inicjatywy, w ramach których będą oferowane szkolenia oraz doradztwo do 30 września 2023 roku. Są to projekty:

- **„Na plusie – dostępność szansą rozwoju przedsiębiorstw”** – edycja druga dla województw: łódzkiego, opolskiego i śląskiego – nabór trwa **do 30 września 2023 roku**; kontakt: CERTES sp. z o.o., tel. 531 856 848 lub 530 640 896, zbigniew.martynski@certes.pl, <https://edycja2.naplusie.eu>;

fot. Adobe Stock

fot. Adobe Stock

- **„Dostęp do wiedzy kluczem do zwiększenia Dostępności II”** dla województw: pomorskiego, warmińsko-mazurskiego, podlaskiego i kujawsko-pomorskiego – nabór trwa **do 30 września 2023 roku**; kontakt: ODiTK, tel. 583 262 400, oditk@oditk.pl, www.oditk.eu/projekty/dostep-do-wiedzy-kluczem-do-zwiekszenia-dostepnosci-2;
- **„Dostępny design II”** dla województw: wielkopolskiego, lubuskiego, zachodniopomorskiego i dolnośląskiego – nabór trwa **do 30 września 2023 roku**; kontakt: DGA SA, a.broda@concordiadesign.pl, e.koza@concordiadesign.pl, lukasz.klimek@dga.pl.

Łącznie 1100 przedsiębiorców i pracowników przedsiębiorstw zostanie przeszkolonych w toku realizacji projektów wybranych w drugim naborze.

W sumie w ramach programu „Dostępność szansą na rozwój” podpisano osiem umów z operatorami na łączną kwotę ponad 34 mln zł.

Wartościowe szkolenia dla przedsiębiorców

Przedsiębiorcy, którzy zgłoszą się do operatorów w swoich regionach (dane kontaktowe wskazano powyżej), mają szansę skorzystać nie tylko z ogólnych szkoleń w zakresie technologii asystujących/kompensacyjnych oraz uniwersalnego projektowania, ale także ze szkoleń specjalistycznych, realizowanych w obszarze komercjalizacji rozwiązań stosowanych przez ich firmę. Istnieje także możliwość uzyskania wsparcia w formie doradztwa we wskazanych obszarach.

Przykładem jest oferowany uczestnikom projektu „Dostępny design” bezpłatny udział w szkoleniach przybliżających główne fazy projektowania uniwersalnego w procesach design thinking.

Natomiast w ramach projektu „Dostępny przedsiębiorca” można wziąć udział w teoretycznych i praktycznych zajęciach w formie szkoleń oraz warsztatów. Obejmują one między innymi:

- część ogólną dotyczącą technologii asystujących/kompensacyjnych oraz zasad projektowania uniwersalnego;
- część specjalistyczną, dopasowaną do profilu działalności uczestników, dotyczącą możliwości komercjalizacji rozwiązań z zakresu technologii asystujących/kompensacyjnych oraz uniwersalnego projektowania;
- działania doradcze zgodne z indywidualnymi potrzebami uczestników.

W projekcie „Na plusie – dostępność szansą rozwoju przedsiębiorstw”, wdrażanym w ramach drugiej edycji, uczestnicy zdobywają wiedzę i wsparcie w zakresie empatycznego projektowania oraz wprowadzania na rynek produktów i usług uwzględniających potrzeby osób z niepełnosprawnościami.

Szkolenia oferowane w ramach projektów to realna pomoc, przynosząca konkretne efekty. W przedsięwzięciu „Dostępny przedsiębiorca” wziął np. udział przedsiębiorca, który skorzystał

z doradztwa w zakresie poprawy dostępności do siedziby firmy oraz zabiegów usprawniających stronę internetową. W szkoleniach uczestniczyły także podmioty z branży turystycznej, zainteresowane tworzeniem dostępnych tras wycieczkowych. Najczęściej uczestnikom tej inicjatywy zależało z jednej strony na tym, aby stworzyć dostępną informację, obiekt, ofertę czy reklamę, dzięki czemu mogli stać się bardziej konkurencyjni, a z drugiej – aby ich oferta była zgodna z polskim i unijnym prawem dotyczącym szeroko rozumianej dostępności.

Z kolei projekt „Dostęp do wiedzy kluczem do zwiększenia Dostępności” pomógł wdrożyć:

- usługę dostarczenia wyposażenia przestrzeni wystawienniczych i eventów, dzięki czemu są one dostępne dla osób niewidomych i niedowidzących; z takiej usługi skorzystał m.in. festiwal Gdynia Design Days w Pomorskim Parku Naukowo-Technologicznym w Gdyni; usługa polega na wynajmie i sprzedaży sprzętów typu audio-guide i podobnych rozwiązań, które umożliwiają samodzielne, niezależne od innych osób, poznawanie treści prezentowanych na wystawach i wydarzeniach np. kulturalnych;
- info-kiosk dla urzędów – rozwiązanie, które dostarcza interesantom w urzędzie informacji (w sposób interaktywny);
- sklep internetowy opracowany zgodnie z zasadami dostępności cyfrowej;
- projektowanie wystaw i przestrzeni dostępnych (usługi projektowe).

Dzięki szkoleniom i doradztwu w ramach programu „Dostępność szansą na rozwój” firma z branży odzieżowej wypracowała rozwiązanie polegające na stworzeniu hybrydowej sieci sprzedaży (stacjonarnej oraz personalizowanej). Koncepcja rozwiązania polega na zainstalowaniu w sklepie stacjonarnym skanera 360 stopni, który podczas pierwszej wizyty skanuje klienta (siedzącego na wózku lub stojącego). Klient, którego sylwetka została wcześniej zeskanowana, w następnym kroku określa swoje preferencje zakupowe i na tej podstawie dobierana jest dla niego garderoba, która spełnia jego oczekiwania. Aby zobaczyć się w nowym stroju, klient nie musi go przymierzać, tylko może przejrzeć się w lustrze/monitorze, gdzie jest widoczny już w tym ubiorze. Jest to znaczne ułatwienie dla osób, które w danym momencie mają utrudnione założenie stroju, spowodowane np. niepełną sprawnością ruchową (ręka w bandażu, wózek inwalidzki itp.).

Dla kogo są szkolenia w ramach programu „Dostępność szansą na rozwój”?

Z bezpłatnych szkoleń mogą skorzystać przedstawiciele mikro-, małych, średnich lub dużych przedsiębiorstw:

- które wytwarzają produkty lub oferują usługi dla osób ze szczególnymi potrzebami (technologie kompensacyjne i asystujące);
- w których istotna jest wiedza, jak projektować produkty, środowiska, programy lub usługi w taki sposób, by były użyteczne dla wszystkich, bez potrzeby adaptacji (uniwersalne projektowanie);
- w których planuje się wprowadzenie produktów i usług na rynek (komercjalizacja).

Dostępność szansą na rozwój

Tworzenie produktów i usług przygotowanych dla osób ze szczególnymi potrzebami (m.in. z niepełnosprawnością, rodziców z małymi dziećmi, osób starszych) oznacza nie tylko poszerzenie oferty na rynku dla takich osób, ale także dodatkowe zyski dla przedsiębiorstw.

Dostępność to możliwość skorzystania przez każdego, bez względu na jego ograniczenia, ze wszystkich usług, przestrzeni i treści. Dostępne produkty i usługi to takie, które nikogo nie wykluczają. Dlatego cieszy nas fakt, że coraz więcej firm dostrzega w tym aspekcie szansę na przyszły rozwój i korzysta ze szkoleń i doradztwa. Widzimy już pierwsze efekty programu w postaci przedsiębiorców zainteresowanych rozwojem produktów/usług w oparciu o zasady uniwersalnego projektowania. Najczęściej uczestnicy zainteresowani są tym, jak stworzyć dostępną informację, obiekt, ofertę czy reklamę, dzięki czemu z jednej strony staną się bardziej konkurencyjni, a z drugiej ich oferta będzie zgodna z polskim i unijnym prawem dotyczącym szeroko rozumianej dostępności.

**Monika Łyk, p.o. zastępcy dyrektora
Departamentu Rozwoju Kadr
w Przedsiębiorstwach, Polska Agencja
Rozwoju Przedsiębiorczości**

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

Rozwój kompetencji z POWER-em

Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER) oferuje kompleksowe wsparcie w obszarze zatrudnienia, włączenia społecznego, edukacji, szkolnictwa wyższego, zdrowia oraz dobrego rządzenia. Dzięki Funduszom Europejskim w ramach POWER wielu przedsiębiorców i pracowników ma możliwość poszerzania swoich kompetencji, co również pozytywnie wpływa na rozwój polskich firm.

Choć niemal połowa Polaków posiada wyższe wykształcenie, to 3/4 przedsiębiorców ma problem z rekrutacją kandydatów o pożądanach kwalifikacjach. Wynika to choćby stąd, że system edukacyjny nie zawsze jest dopasowany do potrzeb rynku pracy. Nic w tym dziwnego, gdyż oczekiwania pracodawców w zakresie kompetencji zmieniają się dynamicznie – wraz z rozwojem technologii czy też po prostu ze zmianą pokoleniową (za czym idzie zmiana sposobu zarządzania). Konieczne jest zatem ciągłe doszkalanie pracowników oraz kadry zarządzającej.

By nadążyć za tymi zmianami, przy udziale środków z POWER powstały Sektorowe Rady ds. Kompetencji, które współpracują z pracodawcami, jednostkami naukowymi, a także pracują nad wyznaczaniem kierunków zmian. Jest ich w sumie siedemnaście, podzielonych na branże (więcej o radach można przeczytać na stronie: <https://www.parp.gov.pl/component/site/site/sektorowe-rady-ds-kompetencji#rady>). Rady monitorują rynek i przygotowują rekomendacje dotyczące m.in. kształcenia oraz rozwijania

kompetencji. Z rekomendacji tych korzystają firmy szkolące przedsiębiorców i ich pracowników w ramach projektów współfinansowanych ze środków unijnych. Poniżej prezentujemy kilka przykładowych projektów, w ramach których można skorzystać ze szkoleń i doradztwa finansowanych z POWER. Szczegółowe informacje o projektach, wraz z terminami naborów, można znaleźć na przytoczonej obok stronie internetowej.

Zamówienia publiczne

Do grudnia 2022 roku chętni z województw: małopolskiego, podkarpackiego oraz świętokrzyskiego mogą przeszkolić się i skorzystać z doradztwa w zakresie zamówień publicznych. Szkolenia o tej tematyce oferuje Polski Instytut Rozwoju w ramach projektu „Zamówienia publiczne dla MMSP z województwa małopolskiego, podkarpackiego i świętokrzyskiego” (www.szkoleniapiapz.pl). Ze wsparcia mogą skorzystać mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa. Oprócz szkoleń operatorzy projektów oferują również doradztwo. Chętni muszą zapłacić jedynie 10 proc. wartości

fol. Adobe Stock

szkolenia lub doradztwa, a pozostałą część kosztów pokrywa Unia Europejska.

Szkolenia podzielone są na różne stopnie zaawansowania i mają różny zakres tematyczny:

- szkolenie ogólne jest dla tych, którzy chcą się dowiedzieć, jak wziąć udział w przetargach i gdzie znaleźć ogłoszenia o nich;
- szkolenie praktyczne z zakresu ubiegania się o zamówienia publiczne w Polsce jest przeznaczone dla osób bardziej doświadczonych;
- szkolenie z zakresu wykorzystywania instrumentów e-zamówień w Polsce jest dla osób, które chcą się więcej dowiedzieć o elektronizacji zamówień publicznych.

Projekt „Zagraniczne zamówienia publiczne w twojej firmie” wdraża na terenie całej Polski Wielkopolska Grupa Prawnicza (www.zzp.wgpr.pl). W ramach tego przedsięwzięcia przedstawiciele mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw mogą uczestniczyć w szkoleniach informacyjnych na temat możliwości udziału polskich przedsiębiorców z sektora MMSP w zagranicznych zamówieniach publicznych lub zamówieniach publicznych organizacji międzynarodowych. Ponadto mogą oni skorzystać z doradztwa w zakresie m.in. ubiegania się o konkretne zamówienia, opracowania wniosku o udział w postępowaniu lub przygotowania oferty przetargowej.

Kompetencje dla sektorów

Choć oficjalnie działanie „Kompetencje dla Sektorów 2”, realizowane przez Polską Agencję Rozwoju Przedsiębiorczości, kończy się w czerwcu 2022 roku, to wiele projektów wdrażanych w jego ramach będzie funkcjonować do 2023 roku. Nadal zatem można skorzystać ze szkoleń, skierowanych do mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw działających w branżach: mody i innowacyjnych tekstyliów, handlu, żywności wysokiej jakości, odzysku materiałowego surowców, komunikacji marketingowej, finansów, telekomunikacji, turystyki, budownictwa, usług rozwojowych, chemii, nowoczesnych usług biznesowych, lotniczo-kosmicznej, motoryzacji, gospodarki wodno-ściekowej i rekultywacji oraz opieki zdrowotnej i pomocy społecznej. Kursy dotyczą tematyki określonej przez Rady Sektorowe ds. Kompetencji poszczególnych sektorów.

fot. Adobe Stock

Szkolenia są również dostępne dla dużych przedsiębiorstw, ale dotyczy to wyłącznie sektorów przemysłowych (związanych z reindustrializacją), tj. IT (PKD J.62 – Działalność związana z oprogramowaniem i doradztwem w zakresie informatyki oraz działalność powiązana), branży motoryzacyjnej (PKD C.29 – Produkcja pojazdów samochodowych, przyczep i naczep, z wyłączeniem motocykli; Inne rodzaje działalności związane z produkcją, handlem, dystrybucją oraz naprawą pojazdów samochodowych i motocykli; z uwzględnieniem obszaru elektromobilności – PKD 27.11, 27.12, 27.20, 27.90 – oraz e-busów i samochodów elektrycznych), przemysłu mody i innowacyjnych tekstyliów, odzysku materiałowego surowców (PKD 38 – Działalność związana ze zbieraniem, przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów; odzysk surowców), sektora żywności wysokiej jakości (PKD 10 – Produkcja artykułów spożywczych, z wyjątkiem PKD 10.9 Produkcja gotowych paszy i karmy dla zwierząt), chemicznego (PKD 21 – Produkcja podstawowych substancji farmaceutycznych oraz leków i pozostałych wyrobów farmaceutycznych) oraz lotniczo-kosmicznego (PKD 30.3 – Produkcja statków powietrznych, statków kosmicznych i podobnych maszyn).

Przykładowe oferowane tematy szkoleń to:

- 1) dla sektora mody i innowacyjnych tekstyliów:
 - a) Konstruowanie w systemach CAD/CAM przemysłowych szablonów odzieży
 - b) Zarządzanie procesami technologicznymi przemysłowego szycia odzieży z dzianin
 - c) Wytwarzanie odzieży miarowej damskiej
 - d) Kontrola jakości w branży obuwniczej
- 2) dla sektora finansowego:
 - a) Stosowanie zasad cyberbezpieczeństwa przez pracowników instytucji finansowej
 - b) Europejski Asystent Inwestycyjny EFPA EIA
 - c) Budowanie i rozwój współpracy z klientem banku spółdzielczego, firmy pośrednictwa finansowego
 - d) Stosowanie podstawowych zasad zrównoważonego finansowania ESG w praktyce finansowej
- 3) dla sektora odzysku materiałowego surowców:
 - a) Budowanie i wdrażanie strategii rozwoju przedsiębiorstwa gospodarki odpadami
 - b) Efektywne i asertywne komunikowanie się
 - c) Zarządzanie gospodarką odpadami – studia podyplomowe
 - d) Zarządzanie projektami w oparciu o metodyki zwinne i klasyczne
- 4) dla sektora żywności wysokiej jakości:
 - a) Zarządzanie i organizacja pracy pracowników w przemyśle spożywczym
 - b) Kontrolowanie i ocenianie jakości produktów spożywczych
 - c) Badanie potrzeb rynku żywnościowego w zakresie zaspokojenia oczekiwań konsumentów
 - d) Operator maszyn i urządzeń przemysłu spożywczego (816003) od 1 września 2019 roku (kwalifikacja włączona do Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji: kwalifikacja ze szkolnictwa zawodowego, pełna, poziom PRK/ERK-3)
- 5) dla sektora komunikacji marketingowej:
 - a) Planowanie kampanii marketingowej w oparciu o brief strategiczny klienta
 - b) Opowiadanie historii w marketingu (*storytelling*)
 - c) Prezentowanie strategii
 - d) Planowanie działań marketingowych z wykorzystaniem serwisów i aplikacji mobilnych (*mobile marketing*)
- 6) dla sektora telekomunikacji i cyberbezpieczeństwa:
 - a) Instalowanie i konfigurowanie sieci i urządzeń telekomunikacyjnych
 - b) Zarządzanie projektami
 - c) Zabezpieczanie systemów operacyjnych
 - d) Zarządzanie cyberbezpieczeństwem – menedżer
- 7) dla sektora handlu:
 - a) Obsługa klienta i sprzedaż w punkcie handlowym – sprzedawca – szkolenie online lub stacjonarne w ramach przyjętego budżetu
 - b) Generowanie leadów sprzedażowych – online lub stacjonarne w ramach przyjętego budżetu
 - c) Tworzenie oferty, planowanie i prowadzenie sprzedaży skierowanej do klientów biznesowych i zarządzanie ryzykiem – handlowiec – online lub stacjonarne w ramach przyjętego budżetu
- 8) dla sektora turystyki:
 - a) Obsługa w turystyce zdrowotnej
 - b) Zarządzanie w branży MICE
 - c) Zarządzanie pracą restauracji
 - d) Zarządzanie przedsiębiorstwem turystycznym w warunkach kryzysu
- 9) dla sektora chemicznego:
 - a) Wdrażanie rozwiązań w zakresie robotyzacji i automatyzacji procesów i ich obsługi analitycznej z wykorzystaniem sztucznej inteligencji i techniki cyfrowej
 - b) Planowanie prac badawczych w procesach produkcji *fine chemicals*
 - c) Projektowanie procesu produkcji naturalnych produktów kosmetycznych
 - d) Opracowywanie ekspertyz i wyników w zakresie analizy chemicznej

10) dla sektora budownictwa:
a) Planowanie i wdrażanie działań zapobiegających zagrożeniom bezpieczeństwa i zdrowia na budowie b) Wykonywanie i wbudowywanie zbrojenia oraz prefabrykowanie elementów zbrojenia c) Wykonywanie posadzek jastrychowych płynnych i suchych d) Użytkowanie rusztowań
11) dla sektora usług rozwojowych:
a) Zarządzanie procesem świadczenia zdalnej usługi rozwojowej b) Diagnostowanie i kontraktowanie potrzeb rozwojowych c) Projektowanie sytuacji edukacyjnych d) <i>Train the trainers</i>
12) dla sektora nowoczesnych usług biznesowych:
a) Programowanie i obsługiwanie procesu druku 3D b) Wdrażanie i koordynowanie procesów biznesowych (<i>lean office</i>) c) Studia podyplomowe – systemy zarządzania klasy ERP z modułem zarządzania konfliktami w organizacji
13) dla sektora lotniczo-kosmicznego:
a) Obsługa transportu materiałów niebezpiecznych (DGR, kategorie 1–17) b) Naprawa i uruchamianie wielowirnikowców bezzałogowych c) Zarządzanie bezpieczeństwem informacji cyfrowej w lotnictwie
14) dla sektora motoryzacji i elektromobilności:
a) Regulacje prawne w zakresie elektromobilności b) Systemy ładowania aut wodorem c) Akademia Przywództwa w Branży Motoryzacyjnej – Podstawy Przywództwa
15) dla sektora gospodarki wodno-ściekowej i rekultywacji:
a) Przygotowanie dokumentacji formalnej dotyczącej rekultywacji i remediacji b) Przeprowadzanie remediacji środowiska gruntowo-wodnego c) Pozyskiwanie funduszy zewnętrznych dla przedsiębiorstw sektora gospodarki wodno-ściekowej i rekultywacji
16) dla sektora opieki zdrowotnej i pomocy społecznej:
a) Kompetencje cyfrowe w zakresie zdalnego udzielania świadczenia zdrowotnego b) Komunikacja interpersonalna z pacjentem i w pracy zespołowej c) Kompetencje cyfrowe w zakresie wdrażania i stosowania technologii informatycznych w placówce medycznej d) Zarządzanie kryzysowe.

Wszystkie aktualne szkolenia i terminy naborów można znaleźć na stronie www.parp.gov.pl/component/grants/grants/kompetencje-dla-sektorow-2 oraz na stronie <https://www.parp.gov.pl/component/grants/grants/kompetencje-dla-sektorow> (strona działania „Kompetencje dla sektorów”, gdzie wciąż oferowane są szkolenia).

Akademia Menadżera MMŚP

Postępująca szybko cyfryzacja wymusza na przedsiębiorcach reorganizację kanałów sprzedaży i obsługi klientów, a często – nawet zmianę modelu biznesowego. By przez ten proces przejść nieco łatwiej, do 30 czerwca 2023 roku oferowane są szkolenia, jak również wsparcie doradcze

w projektach realizowanych w ramach działania „Akademia Menadżera MMŚP – kompetencje w zakresie cyfryzacji – oferta dla przedsiębiorców”. Są one finansowane z POWER w 80 proc.

Ze wsparcia skorzystać mogą właściciele firm, pracownicy mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw na stanowiskach kierowniczych oraz osoby planowane do awansu na takie stanowisko.

Więcej informacji o projektach i tych szkoleniach znajduje się na stronie:

www.parp.gov.pl/component/grants/grants/akademia-menadzera-mmssp-kompetencje-w-zakresie-cyfryzacji-oferta-dla-przedsiębiorcow.

DOMINIK KRZYSZTOFOWICZ

Zamiast przemocy

Tytuł projektu: Zamiast Przemocy

Program: Program Operacyjny Wiedza Edukacja Rozwój (POWER)

Konkurs: POWR.04.03.00-IP.07-00-004/18 na projekty z komponentem ponadnarodowym realizowane poza Common Framework

Temat: Wypracowanie metod przeciwdziałania przemocy w rodzinie z uwzględnieniem działań różnych instytucji realizujących zadania z tego zakresu, w celu podniesienia jakości i dostępności świadczonych usług

Całkowity budżet projektu: ponad 2 mln zł

Wielkość dofinansowania z UE: prawie 2 mln zł

Patologia społeczna, przestępczość, uzależnienia czy dysfunkcje psychiczne stanowią końcowy etap długiego procesu zaburzeń rozwoju osobowości. Pomoc jest tym skuteczniejsza, im wcześniej zostanie udzielona. Pomoc psychologiczna, profilaktyka, terapia oraz resocjalizacja wymagają odpowiednich dyspozycji emocjonalnych oraz wysokich kwalifikacji zawodowych i etycznych od specjalistów, którzy ją świadczą. Działania takie opierają się na głębokim zrozumieniu sytuacji osoby wymagającej pomocy, umiejętności nawiązania kontaktu i stosowania profesjonalnych procedur. Z wieloletnich doświadczeń terapeutów z Towarzystwa Psychoprofilaktycznego w pracy z rodzinami z marginesu społecznego wynika, że przemoc oraz uzależnienia są raczej skutkiem problemów w rodzinie i sięga po nie zwykle słabsza strona. Ponadto często permanentna przemoc psychiczna bywa bardziej destrukcyjna w skutkach niż fizyczna. Większość związków w środowiskach zmarginalizowanych powstaje z miłości i osoby je tworzące mają na początku szczere nadzieje na satysfakcjonujące

wspólne życie. Niestety później okazuje się, że brakuje im do siebie nawzajem zaufania, nie próbują i nie potrafią szukać porozumienia ani rozwiązywać konfliktów. Wierzą raczej w konfrontację oraz manipulację. Ich problemy wynikają przede wszystkim z ubogich i destrukcyjnych wzorców wyniesionych z domów rodzinnych. Z ich trudnych doświadczeń czy urazów wynika wiele nieadekwatnych oczekiwań wobec związku, partnera, dzieci. Uważają, że nikomu nie można ufać, z życia można uzyskać korzyści tylko poprzez walkę i manipulację, a troska o kogoś oznacza słabość. Kolejną przyczyną późniejszych problemów jest także, naturalne w początkowym okresie związku, przedstawianie siebie jako znacznie lepszego niż się jest i ukrywanie przed partnerem swoich słabości. To oczywiście buduje u drugiej strony wiele nierealnych oczekiwań, które potem nieuchronnie prowadzą do zawodu i rozczarowania. Decydującym deficytem w związku jest wzajemny brak zrozumienia oraz gotowości do kompromisów i rozwiązań satysfakcjonujących obie strony. Mało kto dostrzega

związek pomiędzy postępowaniem partnera a własnym zachowaniem, raczej przypisując drugiej stronie złą wolę i interpretując jej postępowanie jako atak. Tak powstaje spirala wzajemnych żalów oraz oskarżeń, co prowadzi nieuchronnie do „wojen domowych”.

Ponieważ podstawową przyczyną domowych konfliktów wydaje się brak gotowości oraz umiejętności szukania wzajemnego porozumienia i wynikająca z tego wzajemna nieufność, pomoc terapeutyczna w znacznym stopniu właśnie tego dotyczy. Ważne jest, aby osoby tworzące związek zrozumiały siebie, swoje motywy, ograniczenia i możliwości oraz motywy, ograniczenia i możliwości partnera. W związku z tym terapeuta na tym etapie pracuje z każdą ze stron oddzielnie. Następnie, już na wspólnych sesjach, partnerzy uczą się wzajemnego zrozumienia, szukania porozumienia i rozwiązywania swoich konfliktów.

Właśnie taki sposób rozumienia źródeł przemocy i wynikające z niego metody wsparcia rozwijane są w projekcie **„Zamiast Przemocy”**, realizowanym przez Towarzystwo Psychoprofilaktyczne Oddział w Warszawie we współpracy ze Stowarzyszeniem Pomocy Rodzinie i Dzieciom „Szansa” w Białymstoku oraz litewskim Jonavos Rajono Socialini Paslaug Centras.

Zespoły specjalistów, składające się z terapeutów oraz wychowawców, pracują z rodzinami wykluczonymi społecznie, do których niełatwo dotrzeć z pomocą. Wymagają one bowiem wszechstronnego wsparcia w wielu dramatycznych problemach socjalnych, społecznych i psychologicznych.

W wypracowywanym podejściu najważniejszy jest stosunek osób pomagających do odbiorców wsparcia: szacunek, szczerłość, partnerstwo, życzliwość, tolerancja oraz bezstronność wobec wszystkich członków rodziny.

Celem przedsięwzięcia jest wypracowanie i wdrożenie nowego rozwiązania – metody przeciwdziałania przemocy w rodzinie, adresowanej do rodzin zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, uwzględniającej współpracę różnych instytucji działających w tym obszarze.

Niezbędny w przygotowaniu terapeutów oraz wychowawców do pracy z takimi rodzinami jest ich udział w intensywnych szkoleniach, wsparcie

ich w rozwoju zawodowym i osobistym przez zespół specjalistów oraz stała superwizja. Szkolenie powinno obejmować zarówno poszerzenie wiedzy merytorycznej, jak i trening niezbędnych umiejętności praktycznych, a także pracę nad własnymi ograniczeniami emocjonalnymi.

Projekt obejmuje wsparcie w następujących formach pracy:

- poradnia rodzinna (interwencja kryzysowa i terapia dla rodzin),
- ośrodek wsparcia rodzin (zajęcia grupowe),
- terapeutyczne wyjazdy rodzinne,
- socjoterapeutyczne obozy dla dzieci,
- asysta osób niepełnosprawnych (wsparcie osób niepełnosprawnych, które doświadczają przemocy),
- asysta rodzinna.

Spodziewane rezultaty projektu:

- Przeszkolenie 60 pracowników organizacji pozarządowych w zakresie pracy z rodziną z problemem przemocy.
- Objęcie wsparciem ok. 50 rodzin z Białegostoku, zagrożonych marginalizacją.
- Wdrożenie przez 10 organizacji pozarządowych wypracowanych w ramach projektu rozwiązań.
- Objęcie wsparciem co najmniej 72 rodzin z problemem przemocy na terenie całego kraju.
- Nawiązanie współpracy przez pracowników z 10 różnych instytucji na rzecz dzieci i rodzin.
- Wsparcie asystenta dla 7 osób niepełnosprawnych.
- Objęcie bezpośrednią pomocą ok. 120 osób.

Pozostaje mieć nadzieję, że doświadczenia nabyte w toku realizacji opisanego projektu będą stanowiły zachętę do powstania kolejnych inicjatyw, służących przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie.

MAREK LICIŃSKI

superwizor, trener, psychoterapeuta, terapeuta rodzinny, autor programów pomocy i programów szkoleniowych nastawionych na zmianę sposobu przeciwdziałania marginalizacji społecznej, pracownik Towarzystwa Psychoprofilaktycznego Oddział w Warszawie

Wsparcie dla uchodźców

Dramatyczna sytuacja w Ukrainie i ogromna liczba uchodźców przebywających w Polsce skłoniły władze polskich regionów do zaoferowania wsparcia potrzebującym. Było to możliwe dzięki przesunięciu za zgodą Komisji Europejskiej funduszy dostępnych w ramach konkursów z regionalnych programów operacyjnych. Podobne działanie sprawdziło się wcześniej podczas pandemii koronawirusa, gdy trzeba było znaleźć dodatkowe finansowanie na środki ochrony osobistej w instytucjach publicznych, m.in. w szpitalach.

Lubelskie pomaga Ukrainie

W ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020 realizowane są przedsięwzięcia na rzecz uchodźców z Ukrainy. Łącznie na ten cel przeznaczono ponad 7,5 mln zł, z czego unijne dofinansowanie stanowi blisko 6,5 mln zł. Jedną z takich inicjatyw to pozakonkursowy projekt „Lubelskie pomaga Ukrainie”, wdrażany w obrębie działania „Ekonomia społeczna – drogowskaz rozwoju społecznego II”. Liderem przedsięwzięcia jest Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej, a partnerami Ośrodki Pomocy Społecznej, Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie oraz Centra Usług Społecznych z województwa lubelskiego.

Celem projektu jest integracja uchodźców poprzez ułatwienie im dostępu do usług społecznych oraz udzielenie wsparcia socjalno-bytowego. W ramach pomocy doraźnej przeznaczono zasoby finansowe na rzecz zaspokojenia

podstawowych potrzeb, tj. na zakup odzieży i obuwia, artykułów higienicznych oraz środków czystości, pościeli czy ręczników. Aby ułatwić uchodźcom integrację społeczną, objęto ich doradztwem dotyczącym radzenia sobie ze sprawami życia codziennego – tzw. doradcy życia codziennego pomagają podopiecznym w załatwieniu podstawowych formalności, niezbędnych do funkcjonowania w Polsce. Chodzi przede wszystkim o zaznajomienie uchodźców z polskim systemem administracyjno-biurowym. Mogą oni również skorzystać z usług tłumaczy języka polskiego i ukraińskiego, a także uzyskać pomoc prawną m.in. przy legalizacji pobytu oraz przy poświadczeniach notarialnych odpisów ukraińskich dokumentów. Istnieje też możliwość uzyskania przez potrzebujących wsparcia w uregulowaniu sytuacji małoletnich, którzy przebywają na terytorium Polski bez opiekunów prawnych.

Konieczna pomoc specjalistów od interwencji kryzysowej

Osoby uciekające przed wojną potrzebują nie tylko doraźnej pomocy w zapewnieniu podstawowych potrzeb socjalnych i bytowych. Sytuacja, w jakiej się znaleźli, wymaga też bowiem wsparcia emocjonalnego w kryzysie psychicznym.

Uchodźcy najczęściej przeżywają traumę, która związana jest bezpośrednio z utratą poczucia bezpieczeństwa. Część osób może posiadać własne zasoby emocjonalne, które pozwolą im uporać się z problemem, jednak wielu potrzebuje w miarę szybkiej pomocy, w tym diagnozy specjalistycznej. Diagnoza pozwoli skierować osoby potrzebujące do właściwego specjalisty – psychologa, psychiatry, psychoterapeuty lub psychotraumatologa. Wsparcie, zwłaszcza w sytuacji tzw. traumy złożonej, musi mieć charakter długofalowy.

Ze względu na możliwe problemy w komunikacji specjalistów z uchodźcami wymagającymi ich pomocy często konieczne jest zaangażowanie tłumaczy. To dodatkowe wyzwanie, które

z pewnością wymagać będzie nakładów finansowych z funduszy Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego.

CIĘKAWOSTKA

W ramach kolejnych konkursów programu EU4Health możliwe będzie pozyskanie finansowania na działania szkoleniowe dla psychologów i psychoterapeutów w zakresie diagnostyki oraz leczenia stanów po przeżyciu traumy. Eksperti Komisji Europejskiej obecnie obserwują sytuację i zbierają niezbędne dane do tworzenia nowych propozycji konkursowych dotyczących wsparcia psychicznego uchodźców.

W drugiej połowie maja br. w ramach EU4Health przyjmowane były wnioski do dwóch konkursów w zakresie wsparcia zdrowia psychicznego w czasie kryzysu uchodźczego; jeden dotyczył pomocy dzieciom i młodzieży, a drugi – osobom dorosłym i starszym.

Pomoc dla dzieci, osób starszych i niepełnosprawnych

Seniorzy, osoby niepełnosprawne i dzieci to szczególne grupy uchodźców zarówno ze względu na stan emocjonalny z powodu nowej, często traumatycznej sytuacji, jak i z uwagi na możliwe problemy ze swobodnym poruszaniem się. Osoby potrzebujące, które nie mają wsparcia bliskich, mogą liczyć na pomoc asystentów w domach lub innych punktach tymczasowego pobytu.

Działania readaptacji społecznej dla osób starszych i dzieci muszą obejmować kompleksowe wsparcie – tłumacza, asystenta, psychologa i lekarza.

Zadaniem asystentów jest pomoc podopiecznym w codziennym życiu w odmiennej kulturze, nowym otoczeniu, w nieznanym dotąd środowisku społecznym. Początkowe trudności z komunikacją językową udaje się przełamać poprzez życzliwość i wsparcie emocjonalne udzielane w formie niewerbalnej, np. poprzez dotyk czy przytulenie.

Niezbędne informacje w przystępnej formie

Uchodźcy, którzy chcą skorzystać ze wsparcia, powinni wypełnić formularz zgłoszeniowy w języku polskim lub ukraińskim. Pracownicy centrów pomocy społecznej na terenie województwa lubelskiego chętnie im w tym pomagają. Informacje o projekcie w języku ukraińskim zamieszczone są na FB Konsulatu Generalnego Ukrainy.

Nauka języka polskiego

Kolejną inicjatywę, skierowaną do uchodźców, realizuje Departament Kultury, Edukacji i Dziedzictwa Narodowego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Lubelskiego w Lublinie. Celem projektu „**Lubelskie pomaga Ukrainie – nauka języka polskiego**” jest podniesienie poziomu znajomości języka polskiego wśród osób dorosłych uciekających z Ukrainy. W ramach przedsięwzięcia prowadzone są dla nich usługi szkoleniowe.

Nauczyciele języka polskiego muszą posiadać kwalifikacje do prowadzenia zajęć dla obcokrajowców. W ramach projektu otrzymują wynagrodzenie za przygotowanie i prowadzenie lekcji, sprawdzanie prac domowych, jak również korzystają z sal dydaktycznych, materiałów szkoleniowych oraz podręczników.

Ukończenie kursu językowego związane jest z koniecznością zdania egzaminu przez jego uczestników, którzy wtedy otrzymują zaświadczenia o ukończeniu szkolenia.

Udział uchodźców w realizowanych projektach UE

Osoby z Ukrainy, które przybyły do Polski po 24 lutego br., mogą uczestniczyć w przedsięwzięciach finansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego na takich samych zasadach, jak obywatele polscy. Tym samym mają możliwość skorzystania ze wszystkich usług oraz instrumentów dostępnych w projektach na rzecz zapewnienia opieki nad dziećmi do lat 3 w żłobkach, a także edukacji w przedszkolach i szkołach (zarówno oferujących kształcenie ogólne, jak i zawodowe) oraz włączenia społecznego, w tym opieki nad osobami starszymi.

Pośrednictwo pracy dla zainteresowanych

W ramach projektów, wdrażanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Lublinie i finansowanych ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020, uchodźcy mogą otrzymać wsparcie w obszarze rynku pracy. Mają szansę skorzystać m.in. z pośrednictwa pracy, poradnictwa zawodowego lub szkoleń zawodowych.

Uchodźcy mają możliwość odbyć staż i dzięki temu pozyskać nowe umiejętności oraz poszerzyć swoje doświadczenie zawodowe. Mogą też otrzymać jednorazowe środki finansowe na rozpoczęcie działalności gospodarczej na własny rachunek.

Aby skorzystać z projektowego wsparcia, należy zgłosić się do powiatowego lub miejskiego urzędu pracy w województwie lubelskim.

Wsparcie instrumentów aktywnej integracji

W obszarze włączenia społecznego obywatele Ukrainy mogą uzyskać pomoc w zakresie aktywizacji społecznej, co obejmuje następujące obszary:

- społeczny,
- edukacyjny,
- zawodowy,
- zdrowotny.

W obszarze społecznym uchodźcy mogą liczyć na wsparcie doradcze i psychologiczne. Pomoc ukierunkowana jest na nabycie, przywrócenie lub wzmocnienie kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności społecznej. Pomoc edukacyjna obejmuje zapewnienie potrzebującym edukacji formalnej. Jej celem jest podniesienie ich poziomu wykształcenia i dostosowanie do potrzeb rynku pracy. Wsparcie zawodowe to pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, a także umożliwienie dostępu do kursów i szkoleń w celu nabycia kompetencji i kwalifikacji zawodowych oraz umiejętności poszukiwanych na rynku pracy. W zakresie wsparcia zdrowotnego chodzi przede wszystkim o wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych i ułatwienie uchodźcom funkcjonowania w społeczeństwie oraz na rynku pracy.

Mazowsze dla Ukrainy

Zarząd Województwa Mazowieckiego podjął decyzję o skierowaniu środków w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego na lata 2014-2020 na działania wspierające uchodźców. Łącznie na ten cel przeznaczono ponad 16 mln zł, z czego unijne dofinansowanie stanowi blisko 13,5 mln zł.

Przykład takiej inicjatywy stanowi pozakonkursowy projekt „Mazowsze dla Ukrainy”, koordynowany przez Mazowieckie Centrum Polityki Regionalnej. Proponowany projekt zakłada

fot. Adobe Stock

fot. Adobe Stock

współpracę Miejskich Centrów Pomocy Społecznej na mocy zawartych umów z jednostkami samorządu terytorialnego oraz administracją rządową z terenu województwa mazowieckiego. Przedsięwzięcie jest ukierunkowane na wsparcie społeczno-bytowe oraz aktywizację społeczno-zawodową 1,5 tys. uchodźców. Aktualnie trwa proces oceny merytorycznej złożonego wniosku.

Realizacja projektu ma przebiegać zgodnie z hierarchią potrzeb uchodźców. Chodzi przede wszystkim o zabezpieczenie ich niezbędnych potrzeb życiowych i zapewnienie im doraźnej pomocy. Zaplanowane są również działania z zakresu integracji, adaptacji oraz aktywizacji zawodowej.

W zakresie zabezpieczenia niezbędnych potrzeb życiowych chodzi o stworzenie uchodźcom godnych warunków mieszkaniowych i bytowych. Przewiduje się m.in. sfinansowanie działań związanych z relokacją i transportem uchodźców do miejsc pobytu, gdzie będzie świadczona pomoc socjalno-bytowa, a także aktywności służące włączeniu społecznemu. Problem relokacji dotyczy głównie Warszawy, gdzie wciąż ok. 320 tys. osób tymczasowo przebywa w dużych halach w dużych grupach.

Obecnie kwestią wymagającą pilnego rozwiązania jest zapewnienie odpowiedniej opieki wszystkim potrzebującym osobom. Relokacja pozwoli na wdrożenie wsparcia w zakresie adaptacji, integracji czy aktywizacji zawodowej szerszej grupy odbiorców.

Uchodźcy – zarówno dzieci, jak i dorośli – potrzebują też pomocy psychologicznej i terapeutycznej. Wielu z nich doświadczyło silnej traumy, a duża część osób, które przyjechały, musi sobie aktualnie poradzić z ostrą reakcją na stres, co może u nich powodować skłonność do długotrwałej samoizolacji. Niezbędne jest zatem wzmocnienie ich stanu psychicznego.

W ramach projektu planowane jest prowadzenie animacji społeczno-kulturowej dla dzieci. Dzięki pomocy animatorów najmłodsi będą mieli możliwość przetworzyć traumatyczne doświadczenia oraz poradzić sobie ze stresem poprzez gry, zabawy i wspólną aktywność.

Wszechstronna opieka, pielęgnacja i bezpieczeństwo psychologiczne zostaną zapewnione dzieciom, osobom zależnym oraz starszym pod pewnymi warunkami. Usługi projektowe mają być bowiem realizowane wyłącznie w sytuacji, gdy danej osobie nie przysługuje refundacja z Narodowego Funduszu Zdrowia czy ośrodka opieki społecznej.

Ostatni obszar wsparcia uchodźców to integracja, adaptacja oraz aktywizacja zawodowa. Brak znajomości języka polskiego stanowi dużą barierę komunikacyjną. Z tego względu ważne jest zapewnienie osobom przybywającym z Ukrainy możliwości udziału w grupowych kursach językowych dla dzieci i dorosłych. Dzięki temu uchodźcy łatwiej poradzą sobie w codziennych sytuacjach w sklepie, urzędzie czy placówce ochrony zdrowia.

Aby zapewnić mobilność uchodźców, w ramach projektu udostępniony zostanie transport z miejsc zakwaterowania do miejsc, gdzie świadczona jest pomoc.

Uchodźcy będą też mogli liczyć na pomoc tłumaczy, którzy m.in. przetłumaczą im dokumenty urzędowe i udzielą wsparcia w najtrudniejszym czasie po przyjeździe do Polski. Skorzystają również z usług prawników, aby uzyskać status osoby osiedlonej, podjąć pracę czy mieć dostęp do świadczeń społecznych i zdrowotnych.

W ramach projektu realizowane będą działania w zakresie włączenia społecznego, m.in. w formie warsztatów dla kobiet, poradnictwa zawodowego, grup wsparcia oraz coachingu. Planowana jest organizacja warsztatów budujących świadomość zagrożeń, takich jak: handel ludźmi, prostytucja oraz narkotyki.

Aktywizacja zawodowa to ostatni element planowanego projektu, którego celem jest doprowadzenie do usamodzielnienia się uchodźców na terenie Polski i podjęcie przez nich zatrudnienia.

Zachodniopomorskie wspiera najślabszych

W województwie zachodniopomorskim na pomoc uchodźcom z Ukrainy przeznaczono prawie 18 mln zł z unijnych funduszy. Środki zostaną uruchomione za pośrednictwem Powiatowych Centrów Pomocy Rodzinie oraz Miejskich Ośrodków Pomocy Społecznej. Będzie można z nich sfinansować pomoc prawną i psychologiczną, przeprowadzić zajęcia integracyjne czy zatrudnić tłumacza.

„Od pierwszych dni wojny organizujemy pomoc humanitarną. Zdecydowaliśmy także, że w porozumieniu z Powiatowymi Centrami Pomocy Rodzinie uruchomimy Fundusze Europejskie na

fol. Adobe Stock

fot. Adobe Stock

ten cel. Musimy stworzyć system krótko- i długofalowego wsparcia we wszystkich sferach życia. Są to środki z oszczędności, które udało nam się wygospodarować w ostatniej perspektywie finansowej. Dzięki temu będzie możliwe zapewnienie obywatelom Ukrainy najpotrzebniejszego wsparcia. Musimy mieć świadomość, że przybyli do nas najslabsi: kobiety z dziećmi, osoby chore, starsze, niepełnosprawne” – mówi Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego Olgierd Geblewicz.

Nabór, w trybie pozakonkursowym, ogłoszony został przez Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie pod koniec kwietnia br. Wnioski składane były do połowy maja br. Obecnie trwa stosowna procedura weryfikacyjna.

Wsparcie pochodzić będzie ze środków Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Zachodniopomorskiego 2014-2020. O dotacje mogły wnioskować gminy lub powiaty, które prowadzą Powiatowe Centra Pomocy Rodzinie, Miejskie Ośrodki Pomocy Rodzinie lub – jak w Koszalinie – Centrum Usług Społecznych. Szacuje się, że pomocą zostanie objętych 2769 osób.

Istnieje możliwość ponoszenia kosztów nieujętych w katalogu wydatków kwalifikowalnych, o ile zostanie zrealizowany cel projektu. Istotne jest jednak uzyskanie wcześniej akceptacji ze strony Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Szczecinie jako Instytucji Wdrażającej.

W katalogu kosztów możliwych do poniesienia są m.in. wydatki na zapewnienie pomocy prawnej, psychologicznej i psychoterapeutycznej oraz na zatrudnienie osoby posługującej się językiem ukraińskim, aby pełniła rolę tłumacza. Ze względu na utrzymujący się wciąż stan zagrożenia epidemicznego kosztem kwalifikowalnym będzie także pokrycie wydatków na środki ochrony osobistej przeciw COVID-19. Przewiduje się wydatki na zatrudnienie asystentów integracyjnych, którzy opracują dla swoich podopiecznych indywidualne ścieżki integracji społecznej, a także będą ich wspierać w kontaktach z instytucjami oraz pomagać radzić sobie w sytuacjach życia codziennego. Na dotacje mogą liczyć przedsięwzięcia związane z organizacją i finansowaniem kursów, szkoleń lub innych form kształcenia, w tym nauki języka polskiego. Kwalifikowalne będą też wydatki związane ze zorganizowaniem formy opieki nad dziećmi i młodzieżą oraz osobami zależnymi. Wsparcie finansowe mają szansę otrzymać inicjatywy związane z prowadzeniem zajęć i warsztatów integracyjnych.

Opisane przykłady pokazują, że dzięki unijnemu wsparciu uchodźcy z Ukrainy otrzymują niezbędną pomoc w krytycznej sytuacji. Wielu z nich jest zmotywowanych do tego, aby uczyć się języka polskiego, podnosić kwalifikacje i pozostać w Polsce po zakończeniu kryzysu humanitarnego. To ogromna szansa i możliwość dla naszego kraju, borykającego się z problemami demograficznymi oraz postępującym starzeniem się społeczeństwa.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

fot. Adobe Stock

Międzykulturowa integracja

W marcu br. oficjalnie zakończył się długoterminowy projekt Arrival Regions. Przez cztery lata w Polsce organizowano pilotażowe działania mające zintegrować ukraińskich migrantów i przekonać ich, że warto zamieszkać nie tylko w dużych miastach, ale i na wsi.

Można powiedzieć, że **Arrival Regions** to projekt wpisujący się w aktualne potrzeby nie tylko Polski, ale i wielu innych krajów na terenie Unii Europejskiej. W związku z tym w inicjatywie wzięły również udział organizacje i instytucje z Niemiec, Słowenii, Czech, Chorwacji i Włoch. Co łączy wszystkie te kraje? Działania projektowe prowadzono na obszarach wiejskich, ponieważ w każdym z tych państw problem depopulacji wsi jest znaczący. Dodatkowo trzeba pamiętać o problemach starzejącego się społeczeństwa, „drenażu mózgów” i migracji młodych ludzi z terenów wiejskich do miast. Te wyzwania dotyczą całej Europy. Oprócz tego kryzys klimatyczny, wojny i konflikty zbrojne, dziejące się każdego dnia na naszych oczach, zmuszają miliony ludzi do opuszczenia swoich domów i poszukiwania lepszego życia w innych krajach. W ostatnim czasie na skutek agresji Rosji na Ukrainę również Polska mierzy się z problemem przyjęcia i rozlokowania ukraińskich uchodźców. Aktualnie w naszym kraju przebywa ich ponad 3 mln, a liczba ta ciągle rośnie.

W ramach **Arrival Regions** kraje podjęły dziewięć pilotażowych działań, dostosowanych do sytuacji i potrzeb każdego z nich:

1. Obywatele spoza UE i integracja poprzez dostępne usługi
2. Korytarze humanitarne i ich współpraca z publicznym Centrum Pomocy Specjalnej
3. Zwalczanie dyskryminacji migrujących kobiet i dzieci
4. Edukacja międzykulturowa w szkolnych klasach
5. Wsparcie prawne i lepsza komunikacja – jak sprawić, by obywatele Ukrainy czuli się lepiej i bezpieczniej w województwie łódzkim?
6. Mieszkając z nami
7. Centrum koordynacji działań integracyjnych w czeskim Borze
8. Punkt początkowy Postojna
9. EMI BLK – Wzmacnianie integracji migrantów.

Istotne, że każdy region, który realizował projektowe zadania, nie miał wcześniej odpowiednich lub wystarczających zasobów czy kompetencji, aby efektywnie prowadzić działania integracyjne migrantów na obszarach wiejskich.

Projekt **Arrival Regions** realizowany był w ramach Programu Europejskiej Współpracy Terytorialnej – Interreg VB Europa Środkowa 2014-2020 przy współfinansowaniu ze środków Europejskiego

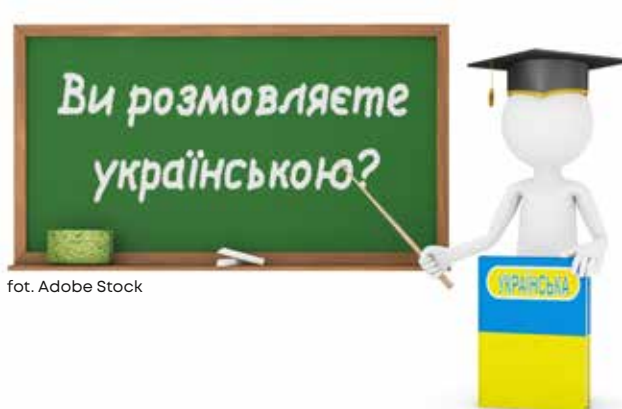
Funduszu Rozwoju Regionalnego. Budżet przedsięwzięcia wynosił ponad 2,2 mln euro, z czego ponad 1,8 mln euro pochodziło z Funduszy Europejskich.

W Polsce aktywnością w projekcie wykazały się województwa zachodniopomorskie i łódzkie. Budżet województwa łódzkiego na ten cel wyniósł ponad 135 tys. euro, a zachodniopomorskiego – prawie 91 tys. euro.

Jedną z instytucji partnerskich w regionie zachodniopomorskim był Uniwersytet Szczeciński. Pracownicy naukowcy uniwersytetu zauważyli problem utrudnionej integracji migrantów w szkołach. Z przytoczonych przez uniwersytet danych wynika, że pod koniec października 2019 roku w Zachodniopomorskim Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zarejestrowanych było ok. 30 tys. obcokrajowców. Naturalne, że wraz z rodzicami do Polski przybyły też dzieci migrantów, co odnotowywały szkoły. Obecnie problem ukraińskich uczniów w polskich szkołach, które nie są przygotowane na nauczanie tak dużej liczby obcokrajowców, z oczywistych względów nasilił się. Adresatami działań podejmowanych przez Uniwersytet Szczeciński byli uczniowie i nauczyciele nieprzygotowani do międzykulturowej edukacji. W szkołach zorganizowano zatem warsztaty uświadamiające i uwrażliwiające uczestników na różne aspekty związane z wielokulturowością oraz innością.

W regionie łódzkim skupiono się na kwestii komunikacji z ukraińskimi migrantami. W tamtejszych urzędach pracy zorganizowano kursy języka ukraińskiego dla urzędników. W województwie zidentyfikowano bardzo istotny problem braku środków finansowych mniej zamożnych samorządów, aby zapewnić właściwą obsługę ukraińskich migrantów. Wskazano, że poprawa jakości świadczonych usług nastąpi, jeśli będą dostępne w języku zrozumiałym dla migrantów. Kursy językowe odbywały się online, dlatego niezależnie od lokalizacji, mogli wziąć w nich udział przedstawiciele różnych jednostek administracyjnych czy instytucji publicznych. Do poprawy sytuacji migrantów przyczyniło się zapewnienie im dostępu do adwokatów i radców prawnych nie tylko w większych miastach regionu, ale przede wszystkim w mniej rozwiniętych ośrodkach i na terenach wiejskich.

Rodzaje projektowych działań pilotażowych były przeróżne, co pokazuje, jak wielu aspektów dotyczy skuteczna integracja cudzoziemców. Poniżej opisane zostały przykłady inicjatyw uznawanych za standardowe, jak np. utworzenie punktów

fot. Adobe Stock

informacyjnych, a także tych mniej oczywistych, jak obozy wyjazdowe.

Partnerzy słoweńskiego regionu Notranjsko primorska ze stolicą w Postojnej wskazali, że jest on najmniej zaludnionym regionem w Słowenii. Społeczeństwo się starzeje, a jednocześnie zwiększa się w tamtejszych stronach napływ migrantów, zwłaszcza z krajów bałkańskich i niektórych państw azjatyckich. Region staje się coraz bardziej zróżnicowany kulturowo i etnicznie. W Postojnej utworzono punkt startowy z informacjami dla imigrantów. Zdecydowano się tam podjąć działania, aby przybliżyć migrantom słoweńską kulturę, zorganizować im naukę języka słoweńskiego, pomóc w odnalezieniu się na rynku pracy czy ułatwić załatwianie spraw urzędowych.

W austriackim kraju związkowym Burgenlandzie zastanawiano się natomiast, co można zrobić, aby zatrzymać odpływ młodych ludzi z regionu. Jak wskazali uczestnicy projektu, migrantom z Burgenlandu bardzo trudno jest znaleźć lokalnych przyjaciół i budować relacje z lokalną ludnością. To może być główny powód, dla którego młodzi migranci nie chcą pozostawać na obszarach wiejskich i wolą przeprowadzić się do większych miast. Ideą zainicjowanej akcji pilotażowej było organizowanie obozów weekendowych zarówno dla młodych migrantów, jak i dorosłych Niemców. Podczas tych weekendowych wydarzeń uczestnicy byli angażowani w aktywności integracyjne, zajęcia sportowe oraz poznawali miejsca ważne dla tego regionu.

Projekt Arrival Regions zapewnił wdrożenie innowacyjnego podejścia do integracji międzykulturowej na obszarach wiejskich. Opracowano rekomendacje dla wszystkich chętnych, którzy chcą się dowiedzieć, jak skutecznie radzić sobie z napływem migrantów. Są one dostępne online.

ELENI KRYŃSKA

Program PBU dla Ukrainy

Atak zbrojny na Ukrainę był szokiem. Przerazenie i niedowierzanie szybko zmieniły się w bezinteresowną pomoc dla dotkniętych niewyobrażalnym dramatem mieszkańców Ukrainy. Niewiele później zostały uruchomione dodatkowe unijne środki w ramach Programu Współpracy Transgranicznej Polska-Białoruś-Ukraina na lata 2014-2020 (PBU) na rzecz konkretnego wsparcia dla potrzebujących.

W czasie VII Europejskiego Kongresu Samorządów w Mikołajkach, który odbył się w kwietniu br., dyrektor Centrum Projektów Europejskich – Leszek Buller rozmawiał o efektywnej pomocy dla Ukrainy z przedstawicielami przygranicznych regionów Polski i Ukrainy. Konieczne jest wypracowanie systemowych rozwiązań na rzecz tych, którzy ucierpieli podczas wojny. Współpraca transgraniczna, w którą zaangażowane jest CPE, w obecnej sytuacji nabiera szczególnego znaczenia. Regiony przygraniczne przyjmują bowiem uchodźców, organizują pomoc humanitarną oraz przekazują sprzęt medyczny. Właśnie na tę działalność projekty będą mogły uzyskać specjalne wsparcie finansowe z programu PBU.

Pomoc dla rannych i niepełnosprawnych dzieci

Bazując na latach wspólnej pracy, polscy beneficjenci programu PBU ruszyli na pomoc swoim ukraińskim partnerom. Przykład takiego przedsięwzięcia stanowi projekt „Wspólna inicjatywa Mazowieckiego Szpitala Specjalistycznego im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce i Lwowskiego Obwodowego Dziecięcego Szpitala Klinicznego „OHMATDYT” jako zwiększenie dostępności do usług opieki zdrowotnej w zakresie współczesnej chirurgii”. Podczas działań wojennych w Ukrainie szpital we Lwowie został najważniejszą placówką medyczną w regionie, leczącą ranne dzieci z terenu objętego walkami. Aparatura medyczna, której zakup został sfinansowany z kosztów projektu, umożliwił m.in. przeprowadzanie precyzyjnych operacji chirurgicznych. Z kolei instytucja partnerska z Ostrołęki wsparła

tę działalność, dostarczając artykuły medyczne. W przedsięwzięciu pn. „**Pogranicza równych szans**” Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom Niepełnosprawnym „Krok za krokiem” z Zamościa pomogło ponad 200 niepełnosprawnym dzieciom oraz ich rodzinom przedostać się na zachód Europy. Stowarzyszenie wspiera także uchodźców w znalezieniu miejsca długoterminowego pobytu w Polsce lub innych krajach. Poza tym przedstawiciele tej organizacji prowadzą regularną wysyłkę pomocy humanitarnej do ukraińskiego partnera projektu z Krzemieńca – Stowarzyszenia Dzieci Niepełnosprawnych, Ich Rodziców i Przyjaciół – „Świt Nadziei”. W ramach projektu powstaną dwa centra dla osób niepełnosprawnych, oferujące wysokiej jakości usługi społeczne i lepszą jakość życia niepełnosprawnym podopiecznym, zapewniając im opiekę stałą, dzienną, ambulatoryjną i czasową.

Ratownictwo medyczne i strażackie

Pomocy humanitarnej udzielają także beneficjenci projektu „**Razem dla ratowania życia. Zintegrowany polsko-ukraiński system pierwszej pomocy medycznej w strefie pogranicza**”. Szpital Miejski w Starym Samborze na Ukrainie ze środków unijnych sfinansował zakup sprzętu medycznego (m.in. defibrylatora i echokardiografu, wyposażenia sali operacyjnej i karetki), który obecnie jest wykorzystywany do udzielania wsparcia medycznego mieszkańcom poszkodowanym w wyniku działań wojennych. Powiat Bieszczadzki – polski beneficjent w projekcie – pośredniczył w przekazywaniu pomocy dla obywateli Ukrainy oraz uchodźców szukających schronienia w Polsce.

fot. Adobe Stock

fot. CPE

Transporty z darami były regularnie dostarczane do Rejonu Samborskiego i obejmowały m.in. żywność, kosmetyki, artykuły dla dzieci, środki opatrunkowe oraz antyseptyczne, odzież, obuwie, śpiwory, materace itp. We współpracy z kołami gospodyń wiejskich, Powiat Bieszczadzki koordynował oraz finansował dostarczanie ciepłych posiłków do ośrodków recepcyjnych dla uchodźców oraz na przejście graniczne.

Karetki oraz aparatura medyczna (w tym akcesoria do pierwszej pomocy, a także aparaty do USG i EKG), zakupione dla ukraińskiego szpitala w Sokalu w toku realizacji projektu „**Na ratunek. Poprawa dostępności do świadczeń medycznych w stanach zagrożenia życia poprzez współdziałanie struktur ratownictwa medycznego na obszarze przygranicznym Polski, Białorusi i Ukrainy**”, służą pomocy medycznej potrzebującym z rejonu czerwonogradzkiego. Natomiast sprzęt, który został nabyty dla Departamentu Państwowej Służby Ratowniczej Ukrainy Obwodu Wołyńskiego w ramach inicjatywy „**Skuteczna koordynacja działań ratowniczych w subregionie ostrołęcko-siedleckim i obwodzie wołyńskim**”, stanowi obecnie zaplecze szkoleniowe dla ratowników. Specjalistyczne samochody oraz wyposażenie strażackie były użytkowane m.in. podczas pożarów wywołanych atakami rakietowymi w obwodzie wołyńskim (lotnisko i fabryka oleju w Łucku).

CPE dla Ukrainy

Pracownicy Centrum Projektów Europejskich, a w szczególności – Wspólnego Sekretariatu Technicznego Programu Polska-Białoruś-Ukraina (WST PBU), również angażują się w pomoc humanitarną. Od pierwszych dni wojny w CPE organizowane są zbiórki finansowe na zakup niezbędnych przedmiotów i artykułów medycznych.

fot. CPE

Zespół WST PBU skoordynował i osobiście przeprowadził trzy konwoje humanitarne do Ukrainy, finansowane ze środków programu oraz z prywatnych datków personelu. Dzięki temu dotarło tam ponad 100 par obuwia, 100 kompletów bielizny termoaktywnej, 200 rękawiczek, 300 kominiarek, ponad 100 śpiworów, konserwy oraz mnóstwo innych artykułów codziennej potrzeby. Przedmioty te trafiły do Administracji Państwowej Służby Ratowniczej Ukrainy w Obwodzie Lwowskim – beneficjenta projektu „**SECINCARP**”. Inny beneficjent programu PBU – Lwowski Obwodowy Dziecięcy Szpital Kliniczny „**OHMATDYT**” otrzymał w ramach tych akcji artykuły medyczne, m.in.: opatrunki, maski krtaniowe, kołnierze ortopedyczne, wenflony, rurki intubacyjne, tracheostomijne, cewniki, zestawy do minitracheotomii oraz środki przeciwbólowe. Łączna wartość udzielonej pomocy, tj. przekazanych artykułów medycznych, specjalistycznej odzieży oraz artykułów spożywczych, przekroczyła 100 tys. zł.

Dodatkowe środki na pomoc Ukrainie

Pomimo dotychczas przekazanej pomocy potrzeby osób dotkniętych działaniami wojennymi wciąż rosną. Sytuacja kryzysowa pogłębia się, bo konflikt zbrojny trwa. Z tego względu z programu Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020, podobnie jak to było podczas pandemii, przekazane zostały kolejne środki finansowe w wysokości 2,5 mln euro beneficjentom projektów PBU, które przeznaczone zostaną na różne działania pomocowe, takie jak np. zakwaterowanie uchodźców, usługi transportowe, wydatki na żywność, artykuły higieniczne, śpiwory, koce, ubrania, artykuły dla niemowląt, produkty lub sprzęt farmaceutyczny, medyczny itp.

MAGDALENA POKRZYCKA-WALCZAK

Projektowe inspiracje

Dwa języki, dwie kultury, jeden wspólny region – tak maluje się obraz polsko-niemieckiego pogranicza. Współpraca i integracja obu narodów w tym miejscu owocuje mnóstwem nie tylko ciekawych, ale też bardzo przydatnych wspólnych transgranicznych projektów, a dwa języki i dwie kultury stanowią nie tylko wyzwanie, ale i ogromną inspirację dla obu sąsiadów.

Przezwyciężanie bariery językowej dobrze jest zacząć od dziecka, a najlepiej już od przedszkola! Jak powinno wyglądać nauczanie języka sąsiada w ramach edukacji przedszkolnej? Gdzie pedagodzy mogą nabyć konieczne kompetencje w zakresie języka, kultury i poznać realia życia w kraju sąsiada? W jaki sposób można nawiązać udane kontakty partnerskie pomiędzy polskimi i niemieckimi przedszkolami? Czy istnieją metody i materiały wspierające działania edukacyjne na temat kraju sąsiada?

Odpowiedzi na te pytania znaleźli zaangażowani partnerzy projektu „Duzi i mali razem. Transgraniczna współpraca dla wspierania edukacji przedszkolnej w zakresie kultury i języka sąsiada”, realizowanego w ramach Programu Współpracy Interreg Polska-Saksonia 2014-2020. Wykorzystując dotychczasowe doświadczenie oraz odpowiadając na potrzeby nauczycieli przedszkolnych w sferze wczesnej nauki języka i kultury kraju sąsiada, zidentyfikowane w ramach poprzedniego, dwukrotnie

nagrodzonego przedsięwzięcia „Duzi dla małych. Transgraniczna współpraca dla wspierania edukacji przedszkolnej w zakresie kultury i języka sąsiada”, pracownicy Dolnośląskiego Ośrodka Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu, Powiatu Görlitz oraz Saksońskiej Placówki ds. Wczesnej Nauki Języków Krajów Sąsiedzkich przygotowali wspólną koncepcję kontynuacji projektu i rozpoczęli jego wdrożenie we wrześniu 2020 roku.

fot. Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu

W ramach tej inicjatywy polscy i saksońscy nauczyciele wychowania przedszkolnego wzięli udział w różnych formach doskonalenia, takich jak:

- polsko-niemieckie warsztaty,
- kursy metodyczne dla nauczycieli języka niemieckiego w edukacji przedszkolnej,
- kursy języka sąsiada dla kadry pedagogicznej przedszkoli,
- intensywne kursy w kraju sąsiada, połączone z wizytami studyjnymi w przedszkolach.

W toku realizacji przedsięwzięcia powstały także nowe polsko-saksońskie partnerstwa przedszkoli, które podejmują wspólnie, wraz z dziećmi, różnorodne aktywności. Odbyły się m.in. dwa polsko-saksońskie festyny dla dzieci z partnerskich przedszkoli, na których miały one okazję poznać się i wspólnie bawić.

Rezultatem obu projektów są polsko-niemieckie publikacje, dostępne nieodpłatnie.

W ramach inicjatywy „Duzi dla małych” z myślą o nauczycielach zostały wydane następujące opracowania:

- „Święta i tradycje w Polsce i w Niemczech” (https://dodn.dolnyslask.pl/wp-content/uploads/Publikacja_Handreichung.pdf),

fot. Dolnośląski Ośrodek Doskonalenia Nauczycieli we Wrocławiu

Szpital na Mazowszu idą odważnie w przyszłość

Temat usług medycznych od lat wzbudza wiele emocji. Łóżek szpitalnych jest wciąż za mało, aparatura medyczna przestarzała, a czas oczekiwania na operację tak długi, że niektórzy decydują się nawet na zabieg za granicą. Program Polska-Białoruś-Ukraina (PBU) dostrzega te ograniczenia i wspiera finansowo branżę medyczną. Dzięki Funduszom Europejskim stało się też możliwe poszukiwanie zupełnie nowych, pionierskich rozwiązań, które trwale modernizują jakość polskiej medycyny.

Jednym z efektów takich poszukiwań jest wykorzystanie obrazowania z zastosowaniem zieleni indocyjaninowej. Zabieg chirurgiczny z użyciem tej nowoczesnej metody wykonano ostatnio w Mazowieckim Szpitalu Specjalistycznym im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce laparoskopem 4K ICG, zakupionym w ramach projektu "HCS", finansowanego ze środków programu PBU.

Podczas zabiegów onkologicznych, zwłaszcza nowotworów „złośliwych” kluczowe jest precyzyjne wyznaczenie obszaru zmian chorobowych i naczyń krwionośnych pacjenta. Zielen indocyjaninowa ICG to jeden z barwników fluorescencyjnych, który jest dobrze widzialny w określonym spektrum światła i doskonale kontrastuje z naturalną barwą tkanek. Przed operacją lekarz dożylnie podaje choremu preparat, a następnie obserwuje uzyskany obraz. Dzięki niemu chirurg precyzyjnie identyfikuje i usuwa zmiany, zwłaszcza guzy oraz lokalizuje wartowniczy węzeł chłonny, co tej pory było wyzwaniem. Co ważne, barwnik ten nie kumuluje się w organizmie i jest mało toksyczny dla pacjenta. Ta nowatorska metoda pozwala na całkowite wycięcie nowotworu już za pierwszym razem, oszczędzając przy tym zdrowe struktury tkanek. Operacje laparoskopowe będą teraz bezpieczniejsze dla pacjentów, a co najważniejsze – jeszcze skuteczniejsze.

Procedura węzła wartowniczego
z zastosowaniem ICG

fot. Mazowiecki Szpital Specjalistyczny
im. dr. Józefa Psarskiego w Ostrołęce

Partner w projekcie "HCS" – Lwowski Obwodowy Dziecięcy Szpital Kliniczny "OHMATDYT" w Ukrainie również będzie mógł czerpać z doświadczeń swoich polskich kolegów i wzajemnie. W tym roku na terenie placówki zostało otwarte Centrum Telemedyczne, w którym prowadzone będą wspólne warsztaty dla pracowników obu ośrodków medycznych – polskiego i ukraińskiego, a przede wszystkim zostaną udostępnione szkoleniowe transmisje na żywo z sali operacyjnej, gdzie demonstrowane będą nowoczesne usługi medyczne, w tym te z użyciem zieleni indocyjaninowej. W centrum kształcić się będą studenci kierunków chirurgicznych i lekarze na stażu, pracujący po obu stronach polsko-ukraińskiej granicy. Wykładać będą doświadczeni lekarze ze szpitali w Ostrołęce i we Lwowie, a także inni eksperci medyczni. Postęp technologiczny, jaki nastąpił w ostatnich dekadach w medycynie, wymaga ciągłego podnoszenia kwalifikacji przez lekarzy. Wart przeszło 1,5 mln euro projekt "HCS" stanowi odpowiedź właśnie na tę potrzebę.

Przyszłość służby zdrowia to także nowe, kompleksowe podejście do pacjenta, który w jednym

miejscu otrzymuje opiekę od A do Z. Ta ideologia leżała u podstaw planowania Centrum Opieki nad Matką i Dzieckiem, które w maju br. uroczyście otworzyło swe drzwi w Mazowieckim Szpitalu Wojewódzkim im. św. Jana Pawła II w Siedlcach. Stworzono je z myślą o kobietach w ciąży i świeżo upieczonych mamach, bez rozdzielania tych dwóch ról. Tu uzyskają one wsparcie w planowaniu i prowadzeniu ciąży, pomoc w przypadku komplikacji podczas rozwoju płodu, a także opiekę nad noworodkiem, niemowlęciem i małym dzieckiem.

Ten wszechstronny ośrodek powstał w zrujnowanej i opustoszałej kotłowni szpitala w ramach projektu Polska-Białoruś-Ukraina "RUOK". Po gruntownej modernizacji budynek otrzymał „nowe życie”, które teraz będzie służyć powstawaniu... nowego życia! Przeniesione zostaną tu wszystkie poradnie związane z macierzyństwem: ginekologiczna, gabinet USG i położnej, ginekologiczno-położnicza oraz rehabilitacji poporodowej. Sale wyposażono m.in. w fotele ginekologiczne, aparaty USG, kolposkop, stacjonarny aparat KTG itd. Do porodu pacjentki przygotowywać będzie szkoła rodzenia, a po porodzie znajdą się one pod opieką poradni laktacyjnej. Będzie tu również przestrzeń na prowadzenie specjalistycznych badań prenatalnych i profilaktycznych.

Z danych wynika, że ok. 3 proc. dzieci rodzi się z chorobą genetyczną lub poważną wadą rozwojową. Badania prenatalne wykonane jeszcze przed porodem pozwalają w porę wykryć oraz ocenić ryzyko, a także zahamować rozwój chorób płodu i matki. W zależności od potrzeby

w centrum będzie można wykonać USG, badania krwi, kardiologię czy amniopunkcję. W przypadku choroby zespół nie pozostawi matki bez opieki – zaoferuje wsparcie psychologiczne, pomoże podjąć dalsze kroki związane z ciążą, dzieckiem i jego leczeniem.

Diagnostyka niewydolności łożyska to kolejny z priorytetów tego ośrodka. Dochodzi do niego u około 5 proc. ciężarnych kobiet, a jedyną efektywną terapią w takiej sytuacji jest przedterminowy poród. Jednak dzięki wczesnemu wykryciu wady i włączeniu profilaktycznego leczenia w 80 proc. przypadków udaje się mu zapobiec.

Wczesne wykrycie dysplazji biodrowej u noworodków i niemowląt jest o tyle istotne, że wpływa na długość leczenia – trwa ono przeważnie tyle miesięcy, ile ma dziecko w chwili diagnozy (u dziecka 2-miesięcznego około 2 miesięcy, a u 6-miesięcznego – pół roku). Oprócz profilaktycznych badań w tym kierunku Poradnia Wykrywania Wad Wrodzonych Stawów Biodrowych, zlokalizowana w kompleksie medycznym, oferuje skuteczne leczenie, minimalizując ryzyko operacji u małych pacjentów.

Wśród nowatorskich rozwiązań siedleckiego centrum jest także program „Domowe KTG”. Badanie KTG pozwala wykryć zagrożenia związane m.in. z niedotlenieniem wewnątrzmacicznym nienarodzonego dziecka, a dzięki udostępnieniu przez ośrodek 20 aparatów przenośnych KTG teraz pacjentki będą mogły bezpiecznie wykonywać je w domu. Ambulans sanitarny, a także samochód transportowy, zakupione w ramach projektu, umożliwią położnym mobilnie opiekować się swoimi ciężarnymi podopiecznymi.

Utworzenie nowego Centrum Opieki nad Matką i Dzieckiem w Siedlcach kosztowało blisko 8 mln zł, z czego ponad 5 mln zł pochodzi z Funduszy Europejskich programu Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020, a pozostała kwota, czyli prawie 3 mln zł – ze środków województwa mazowieckiego. Aż miło popatrzeć, jak odważnie w przyszłość idą nasze mazowieckie szpitale, a z nowoczesnych rozwiązań medycznych przez nie oferowanych korzystać będą pacjenci z całego kraju.

ALEKSANDRA MAKOWIECKA
Wspólny Sekretariat Techniczny
Programu Polska-Białoruś-Ukraina 2014-2020

fot. Janusz Mazurek / Mazowiecki Szpital Wojewódzki im. św. Jana Pawła II w Siedlcach

Zwalczanie zmian klimatycznych w regionie Morza Bałtyckiego

fot. CPE

W „Agendzie na rzecz zrównoważonego rozwoju 2030” aż 47 państw uznało zmiany klimatyczne za jedno z największych wyzwań naszych czasów i zobowiązało się do podjęcia pilnych działań w celu zapobiegania tym zmianom oraz ich skutkom.

„W szerszej perspektywie Agenda 2030 i Porozumienie paryskie dotyczą w rzeczywistości tych samych rzeczy. Dają nam największą szansę na pozytywną, systemową zmianę, która zapewni odporne, produktywnie oraz zdrowe środowisko dla obecnych i przyszłych pokoleń” – stwierdziła Patricia Espinosa, szefowa Sekretariatu Klimatycznego ONZ.

Wpływ zmiany klimatu na warunki pogodowe jest namacalny. Wraz ze wzrostem temperatury burze, powodzie, pożary, fale upałów i susze stają się coraz bardziej nieprzewidywalnymi zdarzeniami, co znacząco wpływa na życie ludzi w każdej części świata. Problemy, takie jak podnoszenie się poziomu mórz, susze i zmiany w strukturach opadów, spowodowane wyższymi temperaturami, niszczą uprawy i powodują śmierć zwierząt hodowlanych.

Globalny poziom mórz rośnie w alarmującym tempie – w ostatnim stuleciu o 17 cm i wciąż wzrasta.

Źródło: <https://www.earthday.org/the-climate-change-quiz/>

Region Morza Bałtyckiego nie jest wyjątkiem w kwestii zagrożeń, jakie stwarzają zmiany klimatyczne. Eutrofizacja – proces biologiczny, w wyniku którego zbiornik wodny staje się coraz

bardziej bogaty w minerały oraz składniki odżywcze, a co za tym idzie przeżytniony – wpływa na 97 proc. ekosystemu Morza Bałtyckiego. Ma to konsekwencje zarówno ekologiczne, jak i społeczne, powodując ogromne szkody m.in. dla małych wiosek rybackich.

Eutrofizacja to proces zabójczy dla morza, gdyż morze nim dotknięte jest jak organizm, który nie jest w stanie strawić spożytego w nadmiarze pokarmu i wskutek „przejedzenia” traci życie.

Źródło: <https://www.wwf.pl/srodowisko/morza-i-oceany/eutrofizacja>

Nadmierny dopływ składników pokarmowych do Morza Bałtyckiego powoduje szybki wzrost mikroalg, co z kolei skutkuje zakwitaniem glonów. Pod koniec kwitnienia glony opadają na dno morskie i zużywają tlen podczas swojego rozkładu. Z kolei warunki beztlenowe powodują uwolnienie fosforu związanego w osadach dna morskiego, dostarczając glonom więcej składników odżywczych. Rezultatem jest utrata bioróżnorodności, uzupełnianie tlenu i powstawanie stref martwych wód.

Strefy martwych wód (martwe strefy) to obszary wód o zawartości tlenu za niskiej, by mogły w nim przeżyć organizmy oddychające tlenem, zarówno roślinne, jak i zwierzęce.

Źródło: https://pl.wikipedia.org/wiki/Strefy_martwych_wod

Nawet jeśli zewnętrzne ładunki składników odżywczych, które dostają się do ekosystemów wodnych, są ograniczone, to składniki odżywcze gromadzą się przez wiele lat na dnie morskim. Proces samonapędzający się trwa, ponieważ wewnętrzne ładunki zmagazynowanych składników odżywczych są wielokrotnie uwalniane do wody, gdzie zasilają ponowny wzrost roślin.

Wiele przedsięwzięć, finansowanych z programu Interreg Południowy Bałtyk, stawia czoła tym problemom.

Jedno z nich stanowi projekt **COASTAL Biogas**, którego celem jest:

- dostarczenie rozwiązań opartych na fermentacji beztlenowej wodorostów w regionach przybrzeżnych,
- przeciwdziałanie eutrofizacji,
- przyczynianie się do przejścia na biogospodarkę o obiegu zamkniętym, która poprawia dobrobyt regionu.

Inicjatywa ta powstała w wyniku partnerstwa Agencji Zasobów Odnawialnych, Bałtyckiego Centrum Innowacji Energetycznych, Uniwersytetu w Roskilde, Uniwersytetu w Rostoku, Politechniki Gdańskiej i Litewskiego Instytutu Energetyki. Tematyka projektu koncentruje się wokół fermentacji beztlenowej i wykorzystania pofermentu jako nawozu organicznego, co przynosi szereg korzyści społeczno-ekonomicznych regionowi Południowego Bałtyku.

Innym, godnym uwagi przedsięwzięciem jest **UBIS** (ang. *Urban Baltic Industrial Symbiosis*). Chodzi o wypracowanie systemu oszczędzania energii w firmach, przedsiębiorstwach służących użyteczności publicznej oraz gminach, jak również wykorzystanie energii oraz innych narażonych na straty zasobów, które w przeciwnym razie zostałyby zmarnowane.

Działania projektu mają na celu:

- identyfikację potencjalnych przypadków symbiozy przemysłowej,
- transgraniczną wymianę doświadczeń w tym zakresie,
- opracowanie modeli biznesowych i rozwiązań dotyczących finansowania inwestycji w symbiozę przemysłową,
- realizację pilotażowych inwestycji związanych z odpadami energetycznymi.

W przedsięwzięcie zaangażowanych jest wiele instytucji partnerskich z różnych krajów: ze

foto. Aleksandra Korkosz

Szwecji – Skanska Agencja Energetyczna w Lund, Centrum Zrównoważonego Biznesu w Malmö, Miasto Malmö oraz Gmina Bjuv, z Litwy – Litewskie Stowarzyszenie Ciepłownictwa i Gmina Okręgu Silute, z Niemiec – Uniwersytet w Rostoku, z Danii – Gmina Kalundborg – Duńskie Centrum Symbiozy oraz przedsiębiorstwo użyteczności publicznej w Kalundborg, a z Polski – Politechnika Gdańska.

Niniejsza innowacyjna inicjatywa stanowi doskonały przykład tego, jak wspierać transgraniczny system gospodarki o obiegu zamkniętym w biznesowych realiach regionu.

Wspieranie podobnych projektów na poziomie lokalnym stanowi kluczowe narzędzie rozwoju bardziej zrównoważonego systemu społeczno-gospodarczego. Ważna jest przy tym współpraca pomiędzy wszystkimi regionalnymi interesariuszami oraz wspólne stawianie czoła wyzwaniom związanym z globalną kwestią zmian klimatycznych.

MARCO ALVI

Tłumaczenie z języka angielskiego:

KATARZYNA SEMPOŁOWICZ-LIPSKA

Wspólny Sekretariat

Programu Interreg Południowy Bałtyk

Zachowanie bioróżnorodności Karpat

Obszar Karpat porastają kompleksy pierwotnych lasów mieszanych oraz zbiorowisk nieleśnych, tworzących swoiste ekosystemy górskie. Biotopy łąkowe powstały i rozprzestrzeniały się za sprawą człowieka gospodarującego w sposób tradycyjny. Łąki górskie należą do najbogatszych, najróżnorodniejszych i zarazem najbardziej zagrożonych typów środowiska nie tylko w Polsce i Słowacji, ale także w całej Europie.

Zagrożenia dla bioróżnorodności

Na dzisiejszym karpackim obszarze górskim znajdujemy coraz mniej pierwotnych elementów przyrody, a wraz z zanikiem wypasania na obszarach górskich, zanikają również symbole dawnej szalaśniczej tradycji chowu owiec. Na terenie Słowacji decydujący wpływ na obecny stan, sposób użytkowania oraz skład gatunkowy większości obszarów miał stopniowy zanik gospodarstw prywatnych po roku 1950, a tym samym odejście od tradycyjnych sposobów użytkowania. W wyniku kolektywizacji rolnictwa i powstawania licznych spółdzielni rolniczych nastąpiły zmiany w gospodarowaniu na obszarach wiejskich. Łąki zaprzestano wykorzystywać lub przekształcono w pastwiska, co pociągnęło za sobą znaczne zmniejszenie ich powierzchni. Drobną mozaiką bioróżnorodności, typową dla obszaru Słowacji i Polski, w drugiej połowie XX wieku stopniowo się zatarła. Wskutek

intensyfikacji zagospodarowania terenów trawiastych doszło do zmian poszczególnych typów łąk i pastwisk, a także modyfikacji w ich składzie gatunkowym. W Polsce nie wystąpiły tak istotne przekształcenia w strukturze gospodarstw, ale pojawiły się lokalnie problemy związane ze zbyt intensywną gospodarką pasterską, zwłaszcza na terenach chronionych. Po 1989 roku nastąpiły kolejne zmiany w wyniku przemian społeczno-politycznych oraz ekonomicznych. Szczególnie odczuwalne były one w warunkach polskich, gdzie doszło do gwałtownej redukcji pogłowia owiec, stanowiących dotychczas główny gatunek wspierający utrzymanie w należytym stanie łąk i pastwisk górskich. Również obecna globalizacja sprawia, że hodowla zwierząt i uprawa roli są nieopłacalne, ponieważ artykuły spożywcze zza granicy są tańsze.

Potrzeba współpracy ponad granicami

Obecny trend powolnego odchodzenia od tradycyjnego sposobu gospodarowania na obszarach górskich powoduje zarastanie biotopów o znaczeniu narodowym i europejskim oraz zmiany w różnorodności biologicznej. Występuje widoczny ubytek gatunków, które są zależne od środowiska, w którym występują. Stąd rodzi się pytanie: jak postępować, aby zachować bioróżnorodność łąk i ograniczyć ich dalsze zarastanie?

fot. LESY SR

fot. LESY SR

Karpaty, jako obszar geograficzny, nie znają podziału administracyjnego. Stanowią jeden z najbardziej rozległych ekosystemów środkowo-europejskich. Są usytuowane m.in. w Polsce i Słowacji. Partnerzy z obu tych krajów wspólnie postanowili zająć się problemem zarastania karpackich łąk. W tym celu podjęli się wdrożenia projektu „Wspólne działania na rzecz przywrócenia i utrzymania różnorodności biologicznej karpackich ekosystemów górskich”, realizowanego dzięki środkom z unijnego programu Interreg Polska-Słowacja 2014-2020. Lasy Republiki Słowackiej, Uniwersytet Rolniczy im. Hugona Kołłątaja w Krakowie oraz Krajowe Centrum Rolno-Spożywcze otrzymały 85 proc. dofinansowania z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego. Całkowity budżet przedsięwzięcia wyniósł prawie 600 tys. euro.

Działania w projekcie

W ramach projektu wybrane górskie biotopy łąkowe były monitorowane poprzez inwentaryzacje botaniczne i badania glebowe w terenie w celu określenia wpływu prowadzonych zabiegów zaradczych na ich aktualny stan. Działania projektowe (rewitalizacja zdegradowanych siedlisk oraz profilaktyczne działania zaradcze) były rezultatem wcześniejszej analizy stanu wyjściowego i wynikających z niej rekomendacji. W ramach przedsięwzięcia monitorowaniu podlegały również zwierzęta. Za pomocą fotopułapek określono ich występowanie oraz przemieszczanie się, a w celu oszacowania ich kondycji prowadzono również m.in. badania parazytologiczne.

Partnerzy projektu nie poprzestali na teorii. Przeprowadzili bowiem m.in. zabiegi pielęgnacyjne na 130 ha łąk. Przyjaznymi dla środowiska

metodami odnowy łąk górskich wzbogacili ich skład roślinny po obu stronach granicy. Wyszczepiono setki drzew owocowych i gatunków nietowarowych jako potencjalne źródło pożywienia dla zwierzyny wolno żyjącej, w tym owadów zapylających. Dla zachowania i wzbogacenia różnorodności przeprowadzono dwukrotnie działanie, polegające na wspólnym, ręcznym koszeniu trudno dostępnych siedlisk łąkowych. Były to jednocześnie działania wspierające i kultywujące lokalne ludowe tradycje.

Efektem synergicznym przedsięwzięcia była wzajemna transgraniczna wymiana informacji, wprowadzenie jednolitych zasad zarządzania i realizacja specjalnej opieki (pielęgnacji), ukierunkowanej na wsparcie różnorodności biologicznej na rozległych wspólnych obszarach pogranicza.

Jednym z rezultatów tego projektu jest podręcznik utrzymania korzystnego stanu siedlisk łąkowych, który stanowi praktyczny przewodnik, jak właściwie gospodarować łąkami oraz jak zachować i zwiększyć ich bogactwo gatunkowe. Jednocześnie dostarcza nową wiedzę na temat możliwości ekologicznej rekultywacji muraw i pozyskiwania nasion z bogatych gatunkowo zbiorowisk trawiastych.

Zaproponowane w projekcie rozwiązania mają służyć jako wzór do zagospodarowania określonego obszaru zainteresowania, a także będą przydatne w zarządzaniu innymi karpackimi regionami góorskimi.

ALEKSANDRA GIERAT

Wspólny Sekretariat Techniczny Programu Interreg V-A Polska-Słowacja 2014-2020

Reguły udzielania zamówień publicznych

W poprzednim artykule omówione zostały kryteria oceny ofert (Magazyn Funduszy Europejskich „w Centrum” nr 4/2021). Wskazano, że adekwatne połączenie warunków udziału oraz kryteriów oceny ofert jest wyrazem dbałości o zachowanie konkurencji i jednocześnie służy osiągnięciu równowagi pomiędzy finansowym nakładem a jakością wykonanego zamówienia.

Warunki udziału w postępowaniu mają na celu ograniczenie zamówienia do wykonawców zdolnych do jego należytego wykonania. Nie

wejścia”, nie będąc zobligowanym do podjęcia współpracy z każdym podmiotem aspirującym do wejścia na rynek. Oznacza to, że zamawiający powinien osiągnąć równowagę pomiędzy stawianymi warunkami udziału i wynikającego z tego faktu ograniczenia konkurencji a zapewnieniem rękojmi należytego wykonania zamówienia przez wybranego wykonawcę. Nie można jednak interpretować uzasadnionego interesu zamawiającego w ten sposób, że od wykonawcy żąda się prawie identycznego, jak przedmiot zamówienia, doświadczenia.

foto: Adobe Stock

można jednak formułować warunków udziału w postępowaniu w oderwaniu od opisu przedmiotu zamówienia, gdyż warunki powinny być adekwatne i proporcjonalne do wartości oraz zakresu zamówienia. Warunki udziału, które nie są istotne dla należytego wykonania przedmiotu zamówienia lub stwarzają nadmiarowe wymagania względem wykonawców ponad to, co jest niezbędne do weryfikacji zdolności wykonawcy, mogą zostać uznane jako naruszające zasadę konkurencji i równego traktowania wykonawców.

Warunek nie może tworzyć bariery dla potencjalnych oferentów działających na rynku, świadczących usługi podobne do zakresu planowanego zamówienia. Zamawiający jest jednak uprawniony do ustalenia pewnych „warunków

Proporcjonalność warunku udziału w postępowaniu należy rozumieć jako „opisanie warunku na poziomie, który jest usprawiedliwiony dbałością o jakość i rzetelność wykonania przedmiotu zamówienia, nie zaś wprowadzanie nieuzasadnionego z punktu widzenia wykonywania przyszłej umowy ograniczenia w dostępie do udziału w postępowaniu. Proporcjonalność oznacza zatem zachowanie równowagi pomiędzy interesem zamawiającego w uzyskaniu rękojmi należytego wykonania zamówienia a interesem wykonawców, którzy przez sformułowanie nadmiernych wymagań mogą zostać wyeliminowani z postępowania” (wyrok KIO z dnia 4 marca 2021 r., sygn. akt KIO 356/21).

fot. Adobe Stock

Ustalenie równowagi pomiędzy uzasadnionymi potrzebami zamawiającego, celami i zakresem zamówienia a ograniczeniem dostępu wykonawców do zamówienia każdorazowo zależy od przedmiotu zamówienia, ale także od konkurencyjności rynku, gdyż niektóre rynki charakteryzują się dużą konkurencyjnością, a inne mogą być naturalnie zdominowane przez kilka podmiotów. W przypadku, gdy na rynku konkuruje kilka podmiotów, niedopuszczenie do zamówienia części z nich z pewnością będzie znacznie bardziej ograniczać konkurencję w porównaniu do rynku, na którym pomimo ustalenia warunków udziału w postępowaniu nadal wiele podmiotów będzie uprawnionych do wzięcia udziału w postępowaniu.

W praktyce oznacza to, że zamawiający powinien wykazać, dlaczego dany warunek jest konieczny dla zapewnienia udziału w postępowaniu podmiotów zdolnych do prawidłowego wykonania przedmiotu zamówienia. Interes zamawiającego musi jednak uwzględniać interes wykonawców zainteresowanych zamówieniem. Z tego względu w szczególności określanie warunków odnoszących się do zdobytego doświadczenia w konkretnych projektach, ograniczonych do bardzo konkretnych zdolności – w zasadzie ograniczające konkurencję do kilku, a nawet w praktyce jednego wykonawcy – powinno być wcześniej szczegółowo przeanalizowane. Argumentacja ograniczająca się do wskazania, że dany wykonawca realizował bardzo podobne usługi i z tego względu gwarantuje należyte wykonanie zamówienia, może stanowić nieuprawnione dyskryminowanie wykonawców. Należy pamiętać, że nawet ten podmiot musiał wcześniej zdobyć to bardzo konkretne doświadczenie. Zamawiający nie może oprzeć swojej argumentacji na dobrej współpracy z dotychczasowym wykonawcą lub tylko

stwierdzeniu, że wygórowane warunki zabezpieczają interes zamawiającego, bez odniesienia się do przedmiotu zamówienia oraz oceny sytuacji rynkowej. Zamawiający nie może z góry eliminować z udziału potencjalnych wykonawców poprzez takie uszczegółowienie warunków, które wyklucza wykonawców świadczących z powodzeniem usługi podobne do planowanego zamówienia. Bardzo szczegółowe warunki, premiujące bardzo wąską grupę podmiotów, mogą zostać uznane w trakcie kontroli za nadmiarowe, a beneficjent w takiej sytuacji powinien obiektywnie wykazać, że „postawione warunki mają charakter „minimalny”, co oznacza, że brak określonego warunku lub jego złagodzenie nie da mu należytej rękojmi realizacji zamówienia” (wyrok KIO z dnia 12 lutego 2021 r., sygn. akt nr 49/21).

SZYMON DENIS
Wydział Kontroli
Centrum Projektów Europejskich

fot. Adobe Stock

Punkty Informacyjne Funduszy Europejskich

Usługi PIFE

**Diagnoza
pomysłu**

**Wskazanie źródeł
wsparcia z FE**

**Konsultacje na etapie
przygotowania wniosku**

**Konsultacje na etapie
realizacji projektu**

**Szkolenia
na temat FE**

**Spotkania
informacyjne**

48

**punktów
informacyjnych**

238 236

**konsultacji
w 2021 roku**

Centralny Punkt Informacyjny (Warszawa)

Główne Punkty Informacyjne

(Białystok, Gdańsk, Katowice, Kielce, Kraków,
Lublin, Łódź, Olsztyn, Opole, Poznań, Rzeszów, Szczecin,
Toruń, Warszawa, Wrocław, Zielona Góra)

Lokalne oraz Mobilne Punkty Informacyjne (w całej Polsce)

Konsultacje

telefoniczne

e-mailowe

pisemne

bezpośrednie

Zapytaj

o Fundusze Europejskie

Znajdź najbliższy
Punkt Informacyjny na

www.FunduszeEuropejskie.gov.pl/punkty

Bezpłatne konsultacje

Konsultacje indywidualne u klienta
(po uzgodnieniu z PIFE)

w Centrum

„w Centrum – Magazyn Projektów Europejskich” to kwartalnik wydawany przez jednostkę budżetową Centrum Projektów Europejskich w celu popularyzacji wiedzy o Funduszach Europejskich (FE) oraz o projektach współfinansowanych ze środków unijnych. Intencją wydawcy jest integrowanie wiedzy o dostępnych FE, które leżą w gestii różnych instytucji, i dostarczanie kompleksowych informacji potencjalnym wnioskodawcom oraz innym odbiorcom.

Redakcja

Magdalena Majewska, Aleksandra Obarska, Andrzej Słodki, Agnieszka Wojda, Centralny Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich

Redakcja współpracuje także z autorami zewnętrznymi.

Zapraszamy do zgłaszania propozycji tematów, które Państwa zdaniem warto opisać szczegółowo w kolejnych wydaniach magazynu.

Kontakt

redakcja@cpe.gov.pl
Centrum Projektów Europejskich
ul. Domaniewska 39a
02-672 Warszawa
www.cpe.gov.pl
www.FunduszeEuropejskie.gov.pl

Publikacja współfinansowana jest ze środków Funduszu Spójności z Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020.

Informacje podawane w magazynie „w Centrum” nie stanowią oficjalnego stanowiska Instytucji Zarządzających, Pośredniczących i Wdrażających poszczególne Programy Operacyjne i nie mogą stanowić podstawy do formułowania jakichkolwiek roszczeń. Nie stanowią także oferty w rozumieniu prawa polskiego. Redakcja „w Centrum” nie odpowiada za błędną interpretację udzielonych informacji ani za skutki czynności podjętych na ich podstawie.

Egzemplarz bezpłatny
Nakład: 2500 egz.

Projekt okładki, opracowanie graficzne i skład
ccpg.com.pl

Korekta
ccpg.com.pl

Druk
ccpg.com.pl

CENTRUM PROJEKTÓW
EUROPEJSKICH

www.FunduszeEuropejskie.gov.pl

**Punkt
Informacyjny**
Fundusze Europejskie

**Rzeczpospolita
Polska**

Unia Europejska
Europejskie Fundusze
Strukturalne i Inwestycyjne

